

TYMCZASOWA WŁADZA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH W KAMBODŻY UNTAC (luty 1992 - wrzesień 1993)

UNTAC została utworzona w celu zapewnienia realizacji Porozumień w sprawie kompleksowego uregulowania politycznego konfliktu w Kambodży, podpisanych w Paryżu dnia 23 października 1991 r. Mandat obejmował aspekty związane z prawami człowieka, organizacją i przebiegiem wyborów, uzgodnieniami wojskowymi, administracją cywilną, utrzymaniem praworządności, repatriację i przesiedlenie uchodźców i wysiedleńców oraz odbudowę kambodżańskiej infrastruktury

TYMCZASOWA WŁADZA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH W KAMBODŻY

WŁADZA PRZEJŚCIOWA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH W KAMBODŻY UNTAC (luty 1992 - wrzesień 1993)

UNTAC została ustanowiona w celu zapewnienia realizacji porozumień o kompleksowym uregulowaniu politycznym konfliktu w Kambodży, podpisanych w Paryżu dnia 23 października 1991 r. .

Mandat obejmował aspekty związane z:

- prawami człowieka,
- organizacją i przebiegiem wyborów,
- ustaleniami wojskowymi,
- administracją cywilną,
- utrzymaniem porządku publicznego,
- repatriacji,
- przesiedlania uchodźców i przesiedleńców,
- odnową infrastruktury Kambodży.

UNTAC

Została ustanowiona rezolucją Rady Bezpieczeństwa 745 (1992) z dnia 28 lutego 1992 r. w celu zapewnienia realizacji porozumień o kompleksowym uregulowaniu politycznym konfliktu w Kambodży, podpisanych w Paryżu dnia 23 października 1991 r.

Na mocy porozumień Najwyższa Narodowa Rada Kambodży (SNC) była „unikalnym prawowitym organem i źródłem władzy, w którym okresie przejściowym zapisana jest suwerenność, niezależność i jedność Kambodży”. SNC składała się z czterech frakcji Kambodży, przekazała ONZ „wszelkie niezbędne uprawnienia” w celu zapewnienia realizacji porozumień.

Mandat udzielony UNTAC obejmował aspekty związane z prawami człowieka, organizacją i przeprowadzeniem wolnych i uczciwych wyborów powszechnych, organizacjami wojskowymi, administracją cywilną, utrzymaniem prawa i porządku, repatriacją i przesiedleniem uchodźców i

przesiedleńców z Kambodży oraz odbudową niezbędnej infrastruktury Kambodży w okresie przejściowym.

Po rozpoczęciu działalności w dniu 15 marca 1992 r. UNTAC wchłonął wysuniętą misję ONZ w Kambodży (UNAMIC), ustanowioną natychmiast po podpisaniu porozumień w październiku 1991 r. Mandat UNTAC zakończył się we wrześniu 1993 r. wraz z ogłoszeniem Konstytucji Królestwa Kambodży i utworzenie nowego rządu.

Lokalizacja

- Kambodża

Siedziba

- Phnom Penh

Czas trwania

- luty 1992 - wrzesień 1993

Specjalny Przedstawiciel Sekretarza Generalnego i Szefa Misji

- Yasushi Akashi (Japonia) styczeń 1992 - wrzesień 1993

Dowódca Sił

- Generał porucznik John Sanderson (Australia) marzec 1992 - wrzesień 1993

Komisarze Policji

- Generał brygady Klaas Roos (Holandia) marzec 1992 - sierpień 1993

- Zastępca Inspektora Generalnego Shahudul Haque (Bangladesz) (działanie)
sierpień - wrzesień 1993

Skład

- 15 547 żołnierzy,

- 893 obserwatorów wojskowych

- 3500 policji cywilnej;

- przewidziano również do 1149 międzynarodowego personelu cywilnego,

- 465 wolontariuszy ONZ

- 4830 pracowników lokalnych, uzupełnionych przez międzynarodowy personel kontraktowy i personel wyborczy w okresie wyborczym

Maksymalne wdrożenie

- Komponent wojskowy: 15 991;

- składnik policji cywilnej: 3359 (czerwiec 1993).

W okresie wyborczym ponad 50 000 Kambodżan służyło jako sztab wyborczy,

a około 900 funkcjonariuszy międzynarodowych lokali wyborczych zostało oddelegowanych z rządów

Współtwórcy personelu wojskowego i cywilnej policji

1. Algieria,

2. Argentyna,

3. Australia,

4. Austria,

5. Bangladesz,

6. Belgia,

7. Brunei Darussalam,

8. Bułgaria,

9. Kamerun,

10. Kanada,

11. Chile,

12. Chiny,

13. Kolumbia,

14. Egipt,

15. Fidżi,

16. Francja,

17. Niemcy,
18. Ghana,
19. Węgry,
20. Indie,
21. Indonezja,
22. Irlandia,
23. Włochy,
24. Japonia,
25. Jordania ,
26. Kenia,
27. Malezja,
28. Maroko,
29. Namibia,
30. Nepal,
31. Holandia,
32. Nowa Zelandia,
33. Nigeria,
34. Norwegia,
35. Pakistan,
36. Filipiny,
37. Polska,
38. Federacja Rosyjska,
39. Senegal,
40. Szwecja,
41. Tajlandia,
42. Tunezja,
43. Wielka Brytania,
44. Stany Zjednoczone
45. Urugwaj.

Ofiary śmiertelne

- 4 obserwatorów wojskowych
 - 41 inny personel wojskowy
 - 16 cywilnej policji
 - 5 międzynarodowych pracowników cywilnych
 - 16 lokalnych pracowników
- 82 razem

Finansowanie

Sposób finansowania

Oceny dotyczące Konta Specjalnego

Wydatki

1,6 miliarda dolarów

[W tym koszt UNAMIC]

WSTĘP

W jednej z najbardziej złożonych operacji Organizacja Narodów Zjednoczonych w Kambodży nadzorowała transformację, która doprowadziła do przywrócenia rządów cywilnych po latach wojny domowej i interwencji zagranicznej.

Po interwencji Wietnamu w Kambodży w grudniu 1978 r. Zgromadzenie Ogólne w 1979 r. wezwało do wycofania wszystkich obcych sił, nieingerencji innych państw w wewnętrzne sprawy kraju i samostanowienia narodu kambodżańskiego. Zaapelował również do wszystkich państw oraz organizacji krajowych

i międzynarodowych o pomoc humanitarną dla ludności cywilnej.

W 1981 r. Zgromadzenie zwróciło się do Sekretarza Generalnego ONZ o skorzystanie z jego dobrych usług w celu przyczynienia się do wszechstronnego rozwiązania politycznego. Zaapelował także o dalszą pomoc humanitarną dla Kambodżan, którzy nadal są w potrzebie, zwłaszcza tych na granicy tajsko-kambodżańskiej oraz w ośrodkach przetrzymywania w Tajlandii. Przez lata Sekretarz Generalny rozwijał swoje starania wśród rządów i zaangażowanych stron. Po wizycie w regionie w 1985 r. wymienił szereg celów, których dotyczyła realizacja, tym samym po raz pierwszy wyszczególniając główne elementy kompleksowego porozumienia politycznego. Obejmowały one:

- wycofanie wszystkich obcych sił z Kambodży;
- brak powrotu do powszechnie potępianej polityki z niedawnej przeszłości;
- promowanie pojednania narodowego;
- korzystanie przez ludność kambodżańską z prawa do decydowania o własnym losie;
- poszanowanie niepodległości kraju, integralności terytorialnej i statusu bezpartyjnego;
- gwarancje międzynarodowe dotyczące nadzorowania realizacji osiągniętych porozumień.

Następnie starał się określić, w jaki sposób można osiągnąć to porozumienie. W 1988 r. Sekretarz Generalny zgłosił Zgromadzeniu Ogólnemu, że sformułował szereg konkretnych pomysłów dotyczących ram osadnictwa i poprosił swojego Specjalnego Przedstawiciela o wizytę w regionie i przedstawienie tych pomysłów czterem zainteresowanym partiom i państwu Kambodży. Propozycje sekretarza generalnego nadały negocjacjom dynamikę. Również w 1988 roku w Dżakarcie odbyły się pierwsze rozmowy twarzą w twarz pomiędzy czterema kambodżańskimi partiami. W kwietniu 1989 roku Wietnam ogłosił wycofanie swoich wojsk z Kambodży. W lipcu-sierpniu 1989 r. strony i 17 krajów wzięły udział w paryskiej konferencji w sprawie Kambodży, w której uczestniczył również sekretarz generalny. We wrześniu Wietnam ogłosił, że wycofanie wojsk zostało zakończone.

W tym samym czasie Organizacja Narodów Zjednoczonych prowadziła w Cupertino od 1980 r. program pomocy humanitarnej dla ludności Kambodży, finansowany z dobrowolnych składek państw członkowskich i składający się z trzech głównych elementów – operacji w Kambodży, na granicy i wewnątrz Tajlandii. Pomocy udzielił Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) oraz Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Pomocy na Granicach (UNBRO), powołana w 1982 r. Inne organy, takie jak Fundusz Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci, Światowy Program Żywnościowy i oraz Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Rolnictwa.

W styczniu 1990 roku pięciu stałych członków Rady Bezpieczeństwa – Chiny, Francja, Związek Radziecki, Wielka Brytania i Stany Zjednoczone – rozpoczęło serię spotkań na wysokim szczeblu w Kambodży. Wezwali do odegrania ważnej roli ONZ w zaprowadzaniu pokoju w kraju, w tym sił pokojowych, nadzoru nad wolnymi wyborami i strukturą administracyjną w okresie poprzedzającym wybory.

W sierpniu pięciu stałych członków ogłosiło porozumienie w sprawie głównych elementów porozumienia politycznego w celu zakończenia konfliktu w Kambodży. Plan zakładał kontrolę i nadzór przez ONZ nad strukturami administracyjnymi kraju, a następnie ONZ – nadzorowane wybory. Plan został zaakceptowany przez wszystkie partie w Kambodży i przez Wietnam, a we wrześniu został zatwierdzony przez Radę Bezpieczeństwa .

W listopadzie „Piątka” uzgodniła projekt tekstu w sprawie Kambodży, który obejmował proponowany mandat Tymczasowej Władzy Organizacji Narodów Zjednoczonych w Kambodży;

- wycofanie,
- zawieszenie broni i powiązane środki;
- wybory;
- repatriacja uchodźców;

i zasady nowej konstytucji.

1 maja 1991 r. w Kambodży weszło w życie zawieszenie broni po apelu sekretarza generalnego i ministrów spraw zagranicznych Francji i Indonezji. Sekretarz Generalny wysłał na ten obszar zespół w celu dokonania przeglądu sytuacji.

W czerwcu strony kambodżańskie omówiły projekty umów z listopada 1990 r. i inne nierozstrzygnięte kwestie na spotkaniu w Dżakarcie zwołanym przez ministrów spraw zagranicznych Francji i Indonezji. Później podjęli decyzję o wprowadzeniu nieograniczonego zawieszenia broni i zaprzestaniu otrzymywania pomocy wojskowej.

W październiku Rada Bezpieczeństwa ustanowiła misję wyprzedzającą ONZ w Kambodży (UNAMIC), aby pomóc stronom kambodżańskim w utrzymaniu zawieszenia broni.

23 października strony podpisały w Paryżu porozumienia o kompleksowym rozwiązaniu politycznym konfliktu w Kambodży – traktat pokojowy kończący konflikt i przygotowujący kraj do wyborów. Układy przyznały Organizacji Narodów Zjednoczonych bezprecedensową rolę. Organizacja Narodów Zjednoczonych miała powołać operację Tymczasowa Władza Narodów Zjednoczonych w Kambodży (UNTAC), która miałaby:

- nadzorować zawieszenie broni,
- zakończenie zagranicznej pomocy wojskowej i wycofanie obcych sił;
- przegrupować, kontrolować i rozbroić wszystkie siły zbrojne partii kambodżańskich i zapewnić 70-procentowy poziom demobilizacji;
- kontrolować i nadzorować działalność struktur administracyjnych, w tym policji;
- zapewnienie i poszanowanie praw człowieka;
- organizować i przeprowadzać wolne i uczciwe wybory.

W lutym 1992 roku Rada Bezpieczeństwa zezwoliła na utworzenie UNTAC. Rada podkreśliła, że kluczowe znaczenie ma przeprowadzenie wyborów do maja 1993 r. i wezwała wszystkie strony do ścisłego przestrzegania porozumień paryskich. UNTAC miał składać się z 15 000 do 20 000 pracowników Organizacji Narodów Zjednoczonych, w tym z komponentów praw człowieka, cywilnej administracji i wojskowych, a także z policyjnego komponentu około 3600 policyjnych obserwatorów.

Rozmieszczenie UNTAC rozpoczęło się oficjalnie 15 marca 1992 r. wraz z przybyciem do stolicy Phnom Penh szefa UNTAC, Specjalnego Przedstawiciela Sekretarza Generalnego ds. Kambodży. Przybył również pierwszy kontyngent komponentu wojskowego UNTAC i na początku maja na miejscu znajdowało się około 4000 członków personelu ONZ, w tym około 3600 żołnierzy.

UNTAC przejął kontrolę nad kluczowymi sektorami struktur administracyjnych kraju;

- sprawami zagranicznymi,
- obronnością,
- bezpieczeństwem,
- finansami i łącznością
- w celu zbudowania stabilnego środowiska sprzyjającego wyborom krajowym.

Jednocześnie UNHCR nadzorował pomyślną repatriację i przesiedlenie około 360 000 uchodźców i osób przesiedlonych. W szczytowym momencie UNTAC liczył ponad 21 000 personelu wojskowego i cywilnego z ponad 100 krajów. Duży krok w kierunku normalizacji nastąpił wraz z wyborami w maju 1993 r.

W wyborach wzięło udział 20 partii. UNTAC nadzorował kampanię wyborczą i rejestrację wyborców, a także wybory. Ponad 4,2 miliona ludzi – prawie 90 procent zarejestrowanych wyborców – oddało swoje głosy, aby wybrać Zgromadzenie Ustawodawcze. Szef UNTAC ogłosił, że wybory są wolne i uczciwe. We wrześniu proklamowano Konstytucję i zainaugurowano nowy rząd pod przewodnictwem dwóch premierów.

Po wycofaniu się UNTAC w kraju pozostało kilka agencji ONZ, które wspierają odbudowę i rozwój. W 1993 roku, zgodnie z porozumieniami paryskimi, Sekretarz Generalny mianował Specjalnego Przedstawiciela ds. Praw Człowieka, który ma pomagać rządowi w promowaniu i ochronie praw człowieka. Ścisłe współpracując ze specjalnym przedstawicielem, Kambodżańskie Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka dążyło do wzmocnienia społeczeństwa obywatelskiego oraz budowy instytucji i struktur prawnych na rzecz praw człowieka i demokracji. W 1994 r. Sekretarz Generalny mianował przedstawiciela Kambodży, który służył jako łącznik z rządem, monitorował sytuację polityczną i składał sprawozdania z wydarzeń związanych z pokojem i bezpieczeństwem.

USTANOWIENIE UNTAC

- podpisanie porozumienia paryskiego,
- porozumienie polityczne,
- suwerenność i odbudowa,
- plan wdrażania,
- okres początkowy (marzec-kwiecień 1992)

DRUGA FAZA ZAWIESZENIA BRONI, MAJ - LISTOPAD 1992

- ogłoszenie II fazy,
- konferencja Tokijska,
- negocjacje z PDK,
- sytuacja do końca lipca 1992,
- przyjęcie ordynacji wyborczej,
- próby przekonywania PDK do niepowodzenia,
- zawieszenie II fazy

PRZYGOTOWANIA DO WYBORÓW, GRUDZIEŃ 1992 - MARZEC 1993

- pogarszająca się sytuacja bezpieczeństwa,
- relacje z SNC,
- ciągłe trudności,
- rejestracja wyborców i partii politycznych,
- ochrona zasobów naturalnych

OKRES WYBORCZY KWIECIEŃ - MAJ 1993

- rozpoczyna się kampania,
- wybory

OKRES POWYBORCZY, CZERWIEC - WRZESIEŃ 1993

- wybranie głowy państwa,
- plany wycofania się,
- zakończenie mandatu,
- zespół łącznikowy ONZ

STRUKTURA UNTAC

- komponent wyborczy,
- prawa człowieka,
- komponent wojskowy,
- rozminowywanie,
- administracja cywilna,
- policja cywilna,

- repatriacja,
- rehabilitacja,
- działania informacyjne/edukacyjne

USTANOWIENIE UNTAC

Podpisanie porozumienia paryskiego

Porozumienia w sprawie wszechstronnego politycznego rozwiązania konfliktu kambodżańskiego zostały podpisane w Paryżu 23 października 1991 r. na ostatnim spotkaniu paryskiej konferencji w sprawie Kambodży. Były one zwieńczeniem ponad dziesięciu lat negocjacji, w które od samego początku była ściśle zaangażowana Organizacja Narodów Zjednoczonych. W porozumieniach, znanych również jako porozumienia paryskie, Rada Bezpieczeństwa wezwała Radę Bezpieczeństwa do ustanowienia Tymczasowej Władzy Organizacji Narodów Zjednoczonych w Kambodży (UNTAC) i nadania jej mandatu określonego w porozumieniach. Rada w pełni poparła porozumienia paryskie w swojej rezolucji 718 (1991) z dnia 31 października 1991 r. i zwróciła się do sekretarza generalnego o przygotowanie szczegółowego planu ich realizacji.

Sesja końcowa paryskiej konferencji w sprawie Kambodży odbyła się w dniach od 1 do 23 października 1991 r. Kambodżę reprezentowała Najwyższa Rada Narodowa (SNC), której przewodniczącym był książę Sihanouk. Obecnych było także pięciu stałych członków Rady Bezpieczeństwa, sześciu członków ASEAN, Australii, Kanady, Indii, Japonii, Laosu i Wietnamu. Jugosławia uczestniczyła jako przewodniczący Ruchu Państw Niezaangażowanych. Plan pokojowy, który wyłonił się z konferencji w Paryżu, stał się znany jako Porozumienia w sprawie kompleksowego rozwiązania politycznego konfliktu w Kambodży.

Umowy składały się z Aktu Końcowego i trzech instrumentów:

- porozumienia w sprawie wszechstronnego politycznego rozwiązania konfliktu w Kambodży;
- umowa dotycząca suwerenności, niepodległości, integralności terytorialnej i nienaruszalności, neutralności i jedności narodowej Kambodży; oraz deklaracja w sprawie rehabilitacji i odbudowy Kambodży.

Porozumienie polityczne

Pierwsza uchwała składała się z 9 części, z 5 szczegółowymi załącznikami, w tym jednym określającym mandat UNTAC. Określiła również okres przejściowy rozpoczynający się wraz z wejściem w życie Porozumień Paryskich, tj. 23 października 1991 r., a kończący się, gdy Zgromadzenie Ustawodawcze, wybrane zgodnie z Porozumieniami, zatwierdziło nową Konstytucję Kambodży i przekształciło się w zgromadzenie ustawodawcze, tworząc nowy rząd Kambodży. SNC została uznana za prawowity organ i źródło władzy, w którym w okresie przejściowym zapisana jest suwerenność, niezależność i jedność Kambodży. SNC reprezentowałoby Kambodżę na zewnątrz i zajęłoby siedzibę Kambodży przy ONZ. Członkowie SNC byli zobowiązani do przeprowadzenia wolnych i uczciwych wyborów zorganizowanych i przeprowadzonych przez Organizację Narodów Zjednoczonych jako podstawy do utworzenia nowego i prawowitego rządu.

Rada Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych miała ustanowić organ przejściowy, UNTAC, a Sekretarz Generalny wyznaczył specjalnego przedstawiciela, który miałby działać w jego imieniu. SNC przekazała ONZ wszystkie uprawnienia niezbędne do zapewnienia wykonania Umowy. SNC służyło by radą UNTAC, która byłaby zgodna z wymogami pod warunkiem, że członkowie SNC byłiby zgodni i pod warunkiem, że porady były zgodne z celami umowy. W przypadku braku konsensusu przewodniczący SNC byłby uprawniony do podjęcia decyzji o tym, jakie porady zaoferować UNTAC, z pełnym uwzględnieniem opinii wyrażonych w SNC. Jeżeli Przewodniczący nie będzie w stanie podjąć takiej decyzji, jego uprawnienia decyzyjne

zostaną przekazane Specjalnemu Przedstawicielowi Sekretarza Generalnego, który podejmie ostateczną decyzję, w pełni uwzględniając poglądy wyrażone w SNC. Podobne postanowienia miały zastosowanie do wszelkich uprawnień do działania w zakresie realizacji Umowy. We wszystkich przypadkach Specjalny Przedstawiciel Sekretarza Generalnego lub jego delegat określiliby, czy porady lub działania SNC były zgodne z Umową. Specjalny Przedstawiciel będzie uczestniczył w posiedzeniach SNC i wszelkich organów pomocniczych, które mogłyby zostać przez nią utworzone, oraz przekazywałby jej członkom wszelkie niezbędne informacje na temat decyzji podejmowanych przez UNTAC.

Agencje, organy i urzędy administracyjne, które mogłyby bezpośrednio wpływać na wynik wyborów, znalazłyby się pod bezpośrednim nadzorem lub kontrolą Organizacji Narodów Zjednoczonych. W tym kontekście szczególna uwaga zostanie zwrócona na sprawy zagraniczne, obronę narodową, finanse, bezpieczeństwo publiczne i informację. Specjalny Przedstawiciel Sekretarza Generalnego otrzymał uprawnienia do wydawania dyrektyw dla tych agencji, organów i urzędów ze skutkiem wiążącym oraz do instalowania personelu Narodów Zjednoczonych z nieograniczonym dostępem do informacji i operacji administracyjnych, a także do usuwania istniejących funkcjonariuszy lub zmiany ich przydziału. Policja cywilna miała działać pod nadzorem i kontrolą UNTAC. W porozumieniu z SNC UNTAC miał również nadzorować inne procesy ścigania i sądowe w całej Kambodży. Ponadto UNTAC została upoważniona do zbadania i podjęcia działań naprawczych w przypadku skarg i zarzutów wobec istniejących struktur administracyjnych dotyczących działań, które były niezgodne z kompleksowym porozumieniem politycznym lub działały przeciwko niemu.

Po zawieszeniu broni i wycofaniu sił, które miałyby nastąpić natychmiast po podpisaniu porozumień, nastąpiłoby przekazanie UNTAC informacji o całkowitej sile sił, ich rozmieszczeniu, uzbrojeniu i lokalizacji, w tym szczegółowej ewidencji pól minowych i miny-pułapki. Wszystkie siły zobowiązały się do powstrzymania się od wszelkich działań wojennych oraz wszelkich rozmieszczeń, ruchów lub działań, które rozszerzyłyby kontrolowane przez nie terytorium lub które mogłyby doprowadzić do wznowienia walk. Wszelkie obce siły, doradcy i personel wojskowy pozostający w Kambodży wraz z ich bronią, amunicją i sprzętem zostaną wycofane z kraju po weryfikacji przez UNTAC. Siły stron kambodżańskich zostaną przegrupowane i ograniczone do obszarów kontrolowanych, gdzie będzie przechowywana broń i amunicja, zgodnie z ustaleniami zweryfikowanymi przez UNTAC, któremu powierzono również dochodzenie w sprawie naruszeń. Zwolniono by jeńców wojennych i więźniów politycznych, a wysiedlonych Kambodżan przesiedlono.

Aby zapewnić sprawne wykonywanie wszystkich tych funkcji, Porozumienie wzywało do utworzenia mieszanej wojskowej grupy roboczej z przedstawicielami wszystkich stron Kambodży. W porozumieniu z SNC UNTAC miała ustanowić system praw, procedur i środków administracyjnych niezbędnych do przeprowadzenia wolnych i uczciwych wyborów w Kambodży. Obejmowały one prawo wyborcze oraz kodeks postępowania regulujący udział w wyborach w sposób zgodny z poszanowaniem praw człowieka oraz zakazujący przymusu lub zachęt finansowych w celu wpływania na preferencje wyborców. Obowiązujące przepisy, które mogłyby naruszyć cele Umowy, zostałyby unieważnione. UNTAC miała zaprojektować i wdrożyć system rejestracji indywidualnych wyborców i partii, system głosowania zapewniający wolne i uczciwe głosowanie oraz rozwiązania ułatwiające obecność zagranicznych obserwatorów kampanii i głosowania. UNTAC miałyby badać skargi dotyczące nieprawidłowości wyborczych, podejmować odpowiednie działania naprawcze i ustalać, czy głosowanie było wolne i uczciwe. Następnie poświadczałby listę osób należycie wybranych. Czas trwania całego procesu miał nie przekroczyć dziewięciu miesięcy od rozpoczęcia rejestracji wyborców.

W innych postanowieniach Umowy Kambodża zobowiązała się do zapewnienia poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich przestrzegania w Kambodży. UNTAC miała

opracować i wdrożyć program edukacyjny promujący zrozumienie praw człowieka i zapewniający ogólny nadzór nad prawami człowieka w okresie przejściowym. Będzie badać skargi dotyczące nadużyć, podejmując w razie potrzeby działania naprawcze. Umowa określa również prawo uchodźców i wysiedleńców z Kambodży do powrotu do swoich domów, a także zobowiązania wszystkich sygnatariuszy i państw przystępujących do wdrożenia Umowy.

W przypadku naruszenia lub groźby naruszenia, obaj współprzewodniczący Konferencji Paryskiej zostali zobowiązani, na wniosek Sekretarza Generalnego i bez uszczerbku dla prerogatyw Rady Bezpieczeństwa, do niezwłocznego podjęcia odpowiednich konsultacji w celu do podjęcia odpowiednich kroków w celu zaradzenia tej sytuacji.

Suwerenność i odbudowa

W drugim z trzech instrumentów Kambodża zobowiązała się do utrzymania, zachowania i obrony swojej suwerenności, niepodległości, integralności terytorialnej i nienaruszalności, neutralności i jedności narodowej oraz powstrzymania się od działań, które mogłyby mieć wpływ na suwerenność, niezależność, integralność terytorialną i nienaruszalność innych państw oraz powstrzymać się od zawierania jakichkolwiek sojuszy wojskowych lub innych porozumień wojskowych z innymi państwami, które mogłyby być niezgodne z jego neutralnością. Zobowiązała się również do powstrzymania się od zezwolenia na wprowadzenie lub stacjonowanie obcych sił, w tym personelu wojskowego, w Kambodży, chyba że uczyniono to na podstawie upoważnienia ONZ do realizacji porozumienia politycznego.

W deklaracji w sprawie odbudowy Kambodży uzgodniono, że realizacja międzynarodowego wysiłku pomocowego będzie musiała być rozłożona na okres, w którym realistycznie uwzględniono imperatywy polityczne i techniczne. Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych mógłby pomóc w pierwszej fazie, wyznaczając koordynatora, który zaspokoi najpilniejsze potrzeby i położy podwaliny pod przyszłe działania. Po wyborach rządowi Kambodży pozostawiono długofalowe priorytety odbudowy. Niemniej jednak, widząc potrzebę harmonizacji i monitorowania wkładów, Konferencja Paryska zasugerowała utworzenie Międzynarodowego Komitetu Odbudowy Kambodży (ICORC) i poprosiła Sekretarza Generalnego o dokonanie specjalnych ustaleń w celu wsparcia ICORC.

Plan wdrażenia

Sekretarz generalny poinformował Radę Bezpieczeństwa o przyjęciu porozumień paryskich w dniu 30 października 1991 r. Rada z zadowoleniem przyjęła porozumienia i odnotowała zamiar sekretarza generalnego wysłania misji badawczej do Kambodży w celu przygotowania planu do zatwierdzenia przez Radę.

Rada zwróciła się również o szczegółowe oszacowanie kosztów UNTAC, a przy założeniu, że sprawozdanie to będzie podstawą upoważnienia Rady do ustanowienia Urzędu, którego budżet zostanie następnie rozpatrzony i zatwierdzony zgodnie z art. postanowienia artykułu 17 Karty Narodów Zjednoczonych.

W dniu 9 stycznia 1992 r. p. Boutros Boutros-Ghali, zastępując p. Pérez de Cuéllar na stanowisku sekretarza generalnego, mianował podsekretarza generalnego Yasushiego Akashi (Japonia) swoim specjalnym przedstawicielem w Kambodży.

W dniu 18 stycznia 1992 r., w liście do przewodniczącego Rady Bezpieczeństwa, Sekretarz Generalny zwrócił uwagę na powszechnie uznaną potrzebę pilnego rozmieszczenia UNTAC i przypomniał znaczny czas potrzebny do rozpoczęcia operacji. Zdecydował się zatem przedłożyć Zgromadzeniu Ogólnemu propozycję początkowego przydziału 200 milionów dolarów, które po zatwierdzeniu planu wdrożenia przez Radę Bezpieczeństwa powinny być natychmiast udostępnione na opłacenie zakwaterowania, transportu, komunikacji i innego sprzętu pomocniczego i usług. Zgromadzenie Ogólne przychyliło się do tej prośby w dniu 14 lutego 1992 r.

19 lutego 1992 r. Sekretarz Generalny przedstawił Radzie Bezpieczeństwa plan realizacji UNTAC. Misja składałaby się z siedmiu odrębnych elementów:

- praw człowieka,
- wyborów,
- wojska,
- administracji cywilnej,
- policji cywilnej,
- repatriacji
- odbudowy.

Komponent dotyczący praw człowieka

Komponent praw człowieka skoncentrowałby swoje wysiłki na zachęcaniu SNC do ratyfikowania odpowiednich międzynarodowych instrumentów praw człowieka, prowadzenia szeroko zakrojonej kampanii edukacyjnej na temat praw człowieka, badania zarzutów łamania praw człowieka i sprawowania ogólnego nadzoru nad aspektami praw człowieka w każdym komponentcie UNTAC. Powołane zostałoby biuro praw człowieka, które miałyby być centralnym organem kształtującym i koordynującym politykę. Personel obejmowałby specjalistów w dziedzinie obrony praw człowieka, edukacji obywatelskiej i dochodzeń.

Komponent wyborczy

Porozumienia paryskie powierzyły UNTAC organizację i przeprowadzenie wolnych i uczciwych wyborów w Kambodży. W wykonywaniu tych obowiązków Specjalnemu Przedstawicielowi towarzyszyłby Główny Urzędnik Wyborczy. Inne potrzeby kadrowe obejmowały 198 pracowników międzynarodowych działających z centrali i z 21 ośrodków prowincjonalnych i miejskich oraz około 400 wolontariuszy ONZ działających w każdym z 200 dystryktów. Personel ten będzie podejmował obowiązki związane z operacjami wyborczymi, informacją, szkoleniem, komunikacją, zgodnością i skargami oraz koordynacją. Zostałyby uzupełnione przez około 4000 pracowników z Kambodży podczas procesu rejestracji, a podczas procesu głosowania przez 1000 międzynarodowych nadzorców i 56 000 pracowników Kambodży zorganizowanych w 8 000 zespołów ankierskich. Aby zmaksymalizować wydajność i zminimalizować koszty, proces wyborczy byłby skomputeryzowany.

Sekretarz Generalny zalecił, aby rejestracja wyborców rozpoczęła się w październiku 1992 r. i trwała przez trzy miesiące, przy czym Specjalny Przedstawiciel może według własnego uznania przedłużyć ten okres, jeśli to konieczne. Wybory zaplanowano na okres od końca kwietnia do początku maja 1993 roku.

Komponent wojskowy

Informacje przekazane przez kambodżańskie strony wojskowej misji obserwacyjnej wysłane przez Sekretarza Generalnego w listopadzie - grudniu 1991 r. wskazywały, że w sumie siły ponad 200 000 rozmieszczono w około 650 odrębnych lokalizacjach. Ponadto w prawie wszystkich wsiach działały milicje liczące około 250 000 osób. Siły te były uzbrojone w ponad 350 000 sztuk broni i około 80 milionów sztuk amunicji.

W oparciu o te i inne informacje, Sekretarz Generalny zalecił, aby UNTAC składał się z 15 900 jednostek wojskowych we wszystkich stopniach, na czele z dowódcą sił. Personel obejmowałby:

- sztab dowodzenia (204),
- grupę obserwatorów wojskowych (485),
- oddział piechoty (10200),
- oddział inżynierski (2230),
- grupę wsparcia powietrznego (326) do obsługi i obsługi 10 samolotów stało płatowych i 26 śmigłowców ,

- jednostka sygnalizacyjna (582),
- jednostka medyczna (541),
- kompania żandarmerii wojskowej (160),
- batalion logistyczny (872)
- pododdział morski (376) do obsługi 6 morskich łodzi patrolowych, 9 rzecznych łodzi patrolowych, 3 łodzie desantowe i 12 innych łodzi.

Dowództwo sił znajdowało się w Phnom Penh.

Ze względów operacyjnych Kambodża została podzielona na dziewięć sektorów, z których dwa miałyby oddzielne dowództwo sektorowe.

Komponent wojskowy pełniłby cztery główne funkcje:

- weryfikację wycofania i nie zwrotu wszystkich kategorii obcych sił oraz ich uzbrojenia i sprzętu;
- nadzorować zawieszenie broni i związane z nim środki, w tym przegrupowanie, kantonowanie, rozbrojenie i demobilizację;
- kontrolowanie broni, w tym monitorowanie zaprzestania zewnętrznej pomocy wojskowej; oraz pomoc w rozminowywaniu, w tym szkolenia i programy uświadamiania min.

Sekretarz Generalny zalecił, aby komponent wojskowy został w pełni rozmieszczony do końca maja 1992 r., a proces przegrupowania i rozbrojenia, jak również demobilizacja co najmniej 70% sił głównych, zostały osiągnięte do końca września 1992 r.

Układy przewidywały przegrupowanie i rozbrojenie wszystkich sił stron wraz z ich bronią. Działalność ta wymagałaby jednak masowego rozmieszczenia personelu wojskowego UNTAC na dłuższy czas i pociągnęłaby za sobą poważne zakłócenia życia społecznego i gospodarczego Kambodży, ponieważ większość członków milicji zajmowała się również rolnictwem i innymi czynnościami cywilnymi. W celu osiągnięcia ekonomii działania UNTAC i uniknięcia paraliżu gospodarki Kambodży, Sekretarz Generalny poinformował, że zostały wypracowane i uzgodnione przez strony praktyczne ustalenia, zgodnie z którymi siły milicji nie będą fizycznie rozbrojone, ale będą zgłaszać się do miejsc wyznaczonych przez UNTAC do przekazania broni. UNTAC przekazałby broń do bezpieczniejszych scentralizowanych magazynów.

W porozumieniu ze stronami ustalono liczbę rejonów przegrupowań dla sił regularnych na 95, zmniejszoną z 325, jak pierwotnie proponowano. Liczbę obszarów rozbrojenia ustalono na 52, zamiast 317. Spośród nich 48 obszarów przegrupowań i 33 obszary rozbrojenia wyznaczono dla sił rządu stanu Kambodży (SOC), Ludowych Sił Zbrojnych Kambodży (CPAF). Siły Partii Demokratycznej Kampuczy (PDK) (znanej również jako Czerwonych Khmerów), Narodowej Armii Demokratycznej Kampuczy (NADK), przegrupują się w 30 ośrodkach, a rozbrojenie w 10 innych. Dla sił Ludowego Frontu Wyzwolenia Khmerów (KPRLF) i Narodowych Sił Zbrojnych Wyzwolenia Khmerów (KPFLAF) wyznaczono osiem ośrodków przegrupowania i 6 rozbrojenia. Siły Zjednoczonego Frontu Narodowego na rzecz Niepodległej, Neutralnej, Pokojowej i Spółdzielczej Kambodży (FUNCINPEC), Narodowa Armia Niepodległej Kampuczy (ANKI), przegrupowałyby się w 9 obszarach i byłyby rozbrojone w 3 lokalizacjach. Liczba centrów rozbrojenia została później zrewidowana w górę do 55 (33 dla CPAF, 14 dla NADK, 5 dla KPFLAF i 3 dla ANKI); Siły morskie CPAF, w sumie około 4000 i wyposażone w 18 okrętów morskich i 38 statków rzecznych, miały być traktowane w taki sam sposób jak siły lądowe, z tym wyjątkiem, że kilka z nich zostałoby zatrzymanych do patrolowania obszarów przybrzeżnych i rzecznych pod ścisłym nadzorem i kontrolą UNTAC. Specjalnemu uzgodnieniu podlegałyby także jednostki inżynieryjno-logistyczne sił regularnych ze względu na ich rolę w programie rozminowania oraz zaopatrywaniu i wspieraniu sił rozbrajających.

Sekretarz Generalny poinformował Radę Bezpieczeństwa, że wszystkie strony kambodżańskie będą musiały skrupulatnie wypełnić swoje zobowiązania i rozszerzyć pełną współpracę na

komponent wojskowy UNTAC, co wymagałoby swobody przemieszczania się i komunikacji. Pomyślna realizacja zadań komponentu byłaby uzależniona od terminowej dostępności zasobów i przepustowości infrastruktury, w tym dróg, lotnisk, portów, zaopatrzenia w paliwo, zasilania, łączności, powierzchni magazynowych i zakwaterowania personelu. Biorąc pod uwagę stan infrastruktury kraju, Sekretarz Generalny dostrzegł potrzebę pilnego podjęcia znacznych i skoordynowanych wysiłków inżynierskich w celu przeprowadzenia podstawowej naprawy przed majową porą deszczową.

Komponent administracji cywilnej

Funkcje administracji cywilnej przewidziane w porozumieniach paryskich przewidywały, że UNTAC sprawuje kontrolę nad istniejącymi strukturami administracyjnymi mającymi wpływ na wynik wyborów. Sekretarz Generalny zaproponował utworzenie urzędów zajmujących się obszarami bezpośrednio kontrolowanymi przez UNTAC, tj.

- sprawami zagranicznymi,
- obroną narodową, finansami,
- bezpieczeństwem publicznym i informacją.

Powstałoby również biuro zajmujące się obszarami znajdującymi się pod mniej bezpośrednią kontrolą, a inne biura zajmowałyby się szkoleniami, skargami i dochodzeniami. Dwadzieścia jeden urzędów wojewódzkich odpowiadałoby istniejącej strukturze administracyjnej kraju. W każdym ośrodku międzynarodowy personel miałby pełnić obowiązki w ramach mandatu administracji cywilnej, oprócz innych pokrewnych obowiązków, takich jak rozpowszechnianie informacji UNTAC i praw człowieka. Komponent administracji cywilnej i komponent praw człowieka składałyby się łącznie z około 224 specjalistów wspieranych przez 84 międzynarodowy personel pomocniczy. Jeśli chodzi o wdrażanie, UNTAC opierałby się na kodeksach postępowania i wytycznych oraz utrzymywałby oficerów łącznikowych w różnych obszarach. Ponadto UNTAC przyznano prawo do wydawania w razie potrzeby wiążących dyrektyw.

Komponent policji cywilnej

Porozumienia paryskie przewidywały, że Specjalny Przedstawiciel, w porozumieniu ze stronami, określi policję cywilną niezbędną do egzekwowania prawa w kraju. Chociaż zarządzanie policją cywilną pozostawałoby w gestii stron kambodżańskich, ich działania podlegałyby nadzorowi i kontroli UNTAC. Sekretarz Generalny zalecił w sumie około 3600 obserwatorów policji cywilnej UNTAC. Przy tej liczbie i na podstawie wstępnych szacunków UNTAC na 50 000 kambodżańskiej policji cywilnej, na każde 15 miejscowej policji cywilnej przypada jeden obserwator UNTAC. Struktura komponentu obejmowałaby jednostkę ds. polityki i zarządzania w centrali, 21 jednostek na poziomie wojewódzkim i 200 jednostek na poziomie powiatu. Główną funkcją obserwatorów policyjnych UNTAC byłoby nadzorowanie lub kontrolowanie lokalnej policji cywilnej w celu zapewnienia skutecznego i bezstronnego utrzymywania prawa i porządku oraz pełnej ochrony praw człowieka i podstawowych wolności. Aby wspomóc obserwatorów, wykorzystano by odpowiednio kodeksy postępowania i inne wytyczne operacyjne opracowane przez Organizację Narodów Zjednoczonych. Obserwatorzy przejęliby również inne obowiązki związane z wyborami i wymogami bezpieczeństwa w samym UNTAC.

Komponent repatriacyjny

Zgodnie z porozumieniami paryskimi wszyscy uchodźcy i wysiedleńcy z Kambodży mieli prawo dobrowolnego powrotu do Kambodży, w wybrane przez siebie miejsce, z pełnym poszanowaniem ich praw człowieka i podstawowych wolności. Porozumienia potwierdziły również wyznaczenie przez Sekretarza Generalnego UNHCR jako agencji wiodącej w tym zakresie. UNHCR ustalił, że było ponad 360 000 potencjalnych powracających, z których ponad 90 procent było w wieku poniżej 45 lat, a prawie połowa w wieku poniżej 15 lat. Około 60 procent z nich pochodziło

z prowincji wzdłuż granicy tajsko-kambodżańskiej, a ponad dwie trzecie z nich mieszkało w obozach dla uchodźców wzdłuż granicy przez ponad dekadę.

Postawiono cel powrotu uchodźców i przesiedleńców z obozów w ciągu dziewięciu miesięcy. Konieczne byłoby zidentyfikowanie i udostępnienie gruntów rolnych i osadniczych dla 360 tys. reemigrantów oraz zapewnienie im pomocy ratalnej, a także pomocy reintegracyjnej i zaopatrzenia w żywność średnio przez rok. Należałoby również zapewnić pomoc w zakresie żywności i instalacji dla maksymalnie 30 000 spontanicznie powracających osób. Sekretarz Generalny, na zalecenie UNHCR, wyznaczyłby dyrektora kierującego repatriacją i przesiedleniem, które byłyby finansowane z dobrowolnych składek.

Komponent odbudowy

Pilne potrzeby, które należy zaspokoić na etapie odbudowy, obejmowały potrzeby humanitarne, takie jak żywność, zdrowie, mieszkanie i inne podstawowe potrzeby, w szczególności osób pokrzywdzonych, niepełnosprawnych, kobiet i dzieci; potrzeby w zakresie przesiedlenia i reintegracji, w tym osób powracających, około 170 000 przesiedleńców i szacowanej demobilizacji co najmniej 150 000 kambodżańskich sił zbrojnych; oraz niezbędne odtworzenie, utrzymanie i wsparcie podstawowej infrastruktury. Sekretarz Generalny wyznaczyłby koordynatora, który dokonywałby bieżących ocen w celu zapewnienia, że wymagania są spełniane bez powielania lub nakładania się. Na pomoc reintegracyjną zdemobilizowanych sił zbrojnych, która miałaby być finansowana w ramach zwykłego budżetu UNTAC, potrzebna byłaby kwota od 9 do 14 milionów dolarów. W odniesieniu do innych działań podejmowanych w fazie odbudowy, Sekretarz Generalny oszacował, że zapotrzebowanie na zasoby wyniesie około 800 milionów dolarów, które zostaną sfinansowane ze składek dobrowolnych darczyńców.

Inne aspekty

Biorąc pod uwagę ogrom mandatu UNTAC, wszystkie komponenty UNTAC musiałyby być skomputeryzowane. Sekretarz Generalny zasugerował zintegrowanie elementów w celu zwiększenia wydajności i kontroli. Jednocześnie komponenty miałyby określone potrzeby informacyjne, których nie można byłoby zaspokoić w istniejących warunkach w Kambodży. Ponadto Kambodżanom należałoby przekazać informacje w celu zapoznania ich z porozumieniami paryskimi, UNTAC, jego celami, działaniami i celami. Sekretarz Generalny zasugerował zatem utworzenie biura informacyjnego w siedzibie UNTAC jako jedyne punktu produkcji i kanału informacyjnego rozpowszechnianego wśród ludności Kambodży przez UNTAC.

Komponenty UNTAC byłyby wspomagane przez około 7000 lokalnie rekrutowanego personelu pomocniczego, w tym około 2500 tłumaczy ustnych oraz, w razie potrzeby, przez dodatkowy personel tymczasowy.

Rezolucją 745 (1992) z 28 lutego Rada Bezpieczeństwa ustanowiła UNTAC na okres nieprzekraczający 18 miesięcy. W międzyczasie Misja Narodów Zjednoczonych w Kambodży (UNAMIC), która została powołana natychmiast po podpisaniu porozumień w październiku 1991 r., działała do czasu rozpoczęcia działalności UNTAC, kiedy to misja i jej funkcje zostały przejęte przez UNTAC.

Okres początkowy

Okres początkowy, marzec - kwiecień 1992

Początkowa faza rozmieszczenia UNTAC rozpoczęła się 15 marca 1992 r. wraz z przybyciem do Phnom Penh Specjalnego Przedstawiciela Sekretarza Generalnego w towarzystwie jego starszych doradców, w tym dowódcy sił, generała porucznika Johna Sandersona (Australia).

UNTAC nawiązał konstruktywną współpracę z firmą SNC i jej prezesem, księciem Sihanoukiem. W tym celu UNTAC korzystał z Sekretariatu SNC, który SNC utworzył do zajmowania się sprawami administracyjnymi i proceduralnymi. Ponadto, od 1 kwietnia służba liniowa połączyła Specjalnego Przedstawiciela i Dowódcę Sił z przedstawicielami każdej z czterech kambodżańskich partii.

Specjalny Przedstawiciel, w ścisłym porozumieniu z księciem Sihanoukiem, podjął inicjatywę opracowania porządku obrad posiedzeń SNC i przedstawienia propozycji do rozpatrzenia. Z 21 posiedzeń zwyczajnych SNC, które odbyły się w okresie UNTAC, pięć odbyło się od początku rozmieszczenia UNTAC do końca kwietnia 1992 r. Za radą Specjalnego Przedstawiciela ustanowiła szereg technicznych komitetów doradczych, którym przewodniczył Urzędnik UNTAC zajmujący się głównym obszarem odpowiedzialności UNTAC. Projekt ordynacji wyborczej sporządzony przez UNTAC został przedstawiony SNC w dniu 1 kwietnia, po czym nastąpił szereg konsultacji.

Po doniesieniach o incydentach z użyciem przemocy z udziałem polityków, specjalny przedstawiciel wydał oświadczenie w dniu 19 marca 1992 r., w którym podkreślił determinację UNTAC w tworzeniu środowiska, w którym zapewnione będą prawa człowieka, aby umożliwić korzystanie z podstawowych wolności. Członkowie praw człowieka, administracji cywilnej i policji ustanowili mechanizm szybkiego reagowania w celu zbadania domniemych naruszeń praw człowieka. Rozpoczęto również pierwszy program szkoleniowy w zakresie praw człowieka, początkowo prowadzony dla obserwatorów policyjnych UNTAC.

Do końca kwietnia 1992 r. liczba oddziałów UNTAC rozmieszczonych w Kambodży wzrosła do 3694. W Kompong Thom, gdzie sytuacja była bardzo niestabilna, UNTAC wysłało około 240 żołnierzy, co doprowadziło do zawieszenia broni.

W odniesieniu do incydentu z 26 lutego z udziałem helikoptera ONZ, śledztwo UNTAC dotyczyło członków NADK, chociaż NADK odmówił odpowiedzialności.

Poczyniono również postępy w tworzeniu stref przegrupowań i rozbrojenia. Chociaż przewidziano łącznie 52 obszary rozbrojenia, uzgodniono, po rozmowach ze stronami Kambodży, utworzenie łącznie 55 miejsc: 33 dla CPAF, 14 dla NADK, 5 dla KPNLAF i 3 ANKI.

Zgodnie z mandatem obserwatorzy wojskowi UNTAC mieli weryfikować wycofanie i niezwrócenie obcych sił. Przewidziano wykonanie tego zadania poprzez utworzenie łącznie 24 punktów kontrolnych. Spośród nich 18 znajdowałyby się wzdłuż granic kraju: 9 na granicy z Wietnamem, 7 na granicy z Tajlandią i 2 na granicy z Laosem. Byłoby po jednym w portach Kompong Som i Phnom Penh oraz na lotniskach w Phnom Penh, Battambang, Siem Reap i Strung Treng. Powstałoby również szereg mobilnych zespołów monitorujących. Podczas początkowego okresu rozmieszczenia UNTAC, wzdłuż granicy z Wietnamem ustawiono trzy punkty kontrolne.

UNTAC wysłał do końca kwietnia sześć zespołów szkoleniowych w zakresie rozminowywania w północno-zachodniej Kambodży, a kolejne cztery miały rozpocząć pracę. Planowano, że do końca roku około 5000 Kambodżan zostanie przeszkolonych w wykrywaniu i usuwaniu min, wielu z nich zdemobilizowało żołnierzy czterech partii kambodżańskich. Ich nowe umiejętności miały pomóc w wysiłkach na rzecz odbudowy i tworzenia miejsc pracy.

Repatriacja uchodźców rozpoczęła się 30 marca 1992 r. od powrotu do Kambodży 526 mężczyzn, kobiet i dzieci. Zostali powitani w ośrodku recepcyjnym w Sisophon w północno-zachodniej Kambodży przez księcia Sihanouka i specjalnego przedstawiciela. Do końca kwietnia wróciły 5763 osoby. Pojawiały się jednak obawy, że ze względu na trudności w znalezieniu dla powracających terenów wolnych od min, zatłoczenie obszarów miejskich, niezadowolający stan zdrowia w kraju oraz spodziewane opóźnienia w porze deszczowej, wielu powracających nie będą mogli wziąć

udziału w procesie wyborczym. Sekretarz Generalny dostrzegł potrzebę maksymalnej elastyczności w poszukiwaniu realnych opcji reintegracji, gdyby osoby powracające miały zarejestrować się na czas w wyborach. Aktywnie dążono do geograficznego poszerzenia możliwości zasiedlania gruntów i dywersyfikacji rozwiązań pozarolniczych oferowanych reemigrantom.

Do końca kwietnia 1992 r. do Kambodży przybyło łącznie 193 cywilnych obserwatorów policji. Pierwszeństwo w ich rozmieszczeniu otrzymały Sisophon i Battambang, gdzie przesiedlano uchodźców i przesiedleńców. Dalsze rozmieszczenia miały być dokonywane w porozumieniu z UNHCR w miarę postępu repatriacji. W tym czasie wysłano również obserwatorów policyjnych do trzech przejść granicznych ustanowionych przez komponent wojskowy UNTAC oraz do obszaru Phnom Penh. W sumie plany przewidywały 3600 posterunków policyjnych UNTAC. Przewidywano, że ich rola będzie kluczowa w tworzeniu warunków sprzyjających przeprowadzaniu wolnych i uczciwych wyborów. Jednak pod koniec kwietnia państwa członkowskie miały znaczny niedobór zobowiązań do zapewnienia posterunków.

Komponent administracji cywilnej opracował procedury operacyjne dotyczące korzystania z prawa do zgromadzeń i wolności zrzeszania się, które Specjalny Przedstawiciel przedstawił SNC w dniu 6 kwietnia. Rekrutacja do komponentu przebiegała jednak powoli w pierwszych tygodniach, głównie ze względu na wysoki stopień specjalizacji jego funkcji. Kontrola agencji, organów i urzędów zajmujących się kambodżańskimi mediami informacyjnymi rozpoczęła się pod koniec kwietnia 1992 r., po wprowadzeniu technicznych środków monitorowania kambodżańskich mediów informacyjnych.

Aby zapewnić informacje mieszkańcom Kambodży, UNTAC zorganizował dostęp do istniejących obiektów transmisji radiowej w Azji Południowo-Wschodniej w celu nadawania programów informacyjnych i edukacyjnych UNTAC. Uruchomiono także biuletyn informacyjny UNTAC.

Sekretarz Generalny odwiedził Kambodżę w dniach 18-20 kwietnia 1992 r., uczestnicząc w spotkaniu SNC w dniu 20 kwietnia, na którym członkowie podpisali Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych oraz Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych. Podczas swojej wizyty sekretarz generalny oficjalnie wystąpił z apelem o 593 miliony dolarów pomocy międzynarodowej dla Kambodży na sfinansowanie szeroko zakrojonych działań odbudowy. Środki miały być przeznaczone na żywność, opiekę zdrowotną, schronienie, edukację, szkolenia oraz odbudowę podstawowej infrastruktury kraju, użyteczności publicznej i instytucji wsparcia, aby rozpocząć proces odbudowy w okresie przejściowym. W kwocie pomocy uwzględniono 116 milionów dolarów, szacowany na koszt repatriacji uchodźców z Tajlandii, który był przedmiotem wcześniejszej apelacji.

1 maja 1992 r., w swoim raporcie dla Rady Bezpieczeństwa, Sekretarz Generalny powiedział Radzie Bezpieczeństwa, że UNTAC zrobił ogólnie dobry początek.

DRUGA FAZA ZAWIESZENIA ODBUDOWY, MAJ - LISTOPAD 1992

Ogłoszenie fazy II

9 maja 1992 r. UNTAC ogłosił, że po pierwszej fazie zawieszenia broni, obowiązującej od momentu podpisania porozumień paryskich, 13 czerwca nastąpi faza II, faza kantonowania, rozbrojenia i demobilizacji. Dowódca sił podjął ten krok w porozumieniu z czterema stronami Kambodży i po uzyskaniu od każdej z nich zapewnień, że zapewni swobodę poruszania się personelowi UNTAC, pojazdom i samolotom; oznakować pola minowe na terenach pod jego kontrolą; przekazać UNTAC do 20 maja informacje o wojskach, broni, amunicji i sprzęcie; i przestrzegać porozumień paryskich, w szczególności nie ingerować w przemieszczanie wojsk do obszarów przegrupowań i rozbrojenia oraz informować swoje wojska o planie przegrupowania i rozbrojeniu.

Jednak po tym ogłoszeniu stało się jasne, że z czterech sygnatariuszy PDK nie współpracuje. W szczególności doszło do ingerencji w swobodę przemieszczania się UNTAC. Na posiedzeniu SNC w dniu 26 maja Specjalny Pełnomocnik wezwał strony do wykazania gotowości do zastosowania się do etapu II poprzez podjęcie dwunastu kroków, w tym m.in.;

- dopuszczenie pełnej i nieograniczonej swobody przemieszczania się do UNTAC,
- oznakowanie pól minowych,
- przekazanie szczegółowych informacji o oddziałach, które mają być rozbrojone, oraz podjęciu stopniowej i zrównoważonej demobilizacji co najmniej 70 procent ich sił.

Trzy ze stron odpowiedziały pozytywnie, ale PDK nie dostarczyła żądanych informacji. W dniu 30 maja PDK uniemożliwiła wyższemu urzędnikowi UNTAC, w tym Specjalnemu Przedstawicielowi i Dowódcy Sił, przejście przez obszary PDK.

Sekretarz Generalny wystosował następnie osobisty apel do pana Khieu Samphana, prezesa PDK, wzywając PDK do podjęcia niezbędnych kroków, aby umożliwić UNTAC rozpoczęcie wdrażania fazy II w dniu 13 czerwca. Odpowiedź nie zawierała żądanych zapewnień. Kolejny apel o pełną zgodność z postanowieniami porozumień paryskich wystosował Specjalny Przedstawiciel na posiedzeniu SNC w dniu 5 czerwca. 9 czerwca PDK poinformowała pisemnie specjalnego przedstawiciela, że nie jest w stanie pozwolić UNTAC na kontynuowanie rozmieszczenia na obszarach pod jego kontrolą. PDK po raz kolejny nie odpowiedział pozytywnie, gdy na posiedzeniu SNC 10 czerwca Specjalny Przedstawiciel wezwał PDK do pełnego wypełnienia zobowiązań wynikających z porozumień paryskich, do przestrzegania 12 punktów i wejścia 13 czerwca w II fazę zawieszenia broni.

W uzasadnieniu swojego stanowiska PDK zapewniła, że w Kambodży nadal obecny jest zagraniczny personel wojskowy. Jego własne bezpieczeństwo wymagało odroczenia spełnienia etapu II do czasu zweryfikowania przez UNTAC wycofania i braku powrotu obcych sił. PDK zgłosiła również obawy dotyczące skutecznej kontroli istniejących struktur administracyjnych.

UNTAC odrzucił ten pogląd, ale podjął szereg kroków mających na celu rozwianie obaw PDK. Ustanowiła łącznie dziesięć punktów kontrolnych C o jeden więcej niż przewidywano C na granicy Kambodży z Wietnamem we wcześniejszym terminie niż planowano. Zaprosił również cztery strony do udziału w obsadzeniu tych punktów kontrolnych. U uruchomiono mobilne zespoły upoważnione do prowadzenia śledztw, w tym zarzutów obecności obcych sił. Chociaż PDK przedstawiła UNTAC pisemną listę zarzutów dotyczących obecności obcych sił, nie zapewniła personelu towarzyszącego dochodzeniu UNTAC.

30 maja 1992 r. Wietnam potwierdził na piśmie UNTAC, że jego siły, ochotnicy i cały sprzęt zostały całkowicie wycofane z Kambodży do 26 września 1989 r. i nie zostały ponownie wprowadzone. Wietnam stwierdził również, że pomoc wojskowa dla Kambodży zakończyła się we wrześniu 1989 r. i żadnemu krajowi nie zezwolono na wykorzystanie terytorium wietnamskiego w celu udzielenia takiej pomocy stronom kambodżańskim.

II faza zawieszenia broni zależała krytycznie od współpracy wszystkich stron. Jednak mimo braku współpracy ze strony PDK, Sekretarz Generalny uznał, że II faza powinna rozpocząć się 13 czerwca zgodnie z planem. Jego zdaniem, w związku z Radą Bezpieczeństwa w dniu 12 czerwca 1992 r., jakiegokolwiek opóźnienie spowodowałoby utratę impetu i zagroziłoby zdolności UNTAC do zorganizowania i przeprowadzenia wyborów do kwietnia lub maja 1993 r. Specjalny Przedstawiciel konsultował się z pozostałymi trzema partiami zapewniając, że proces przegrupowania i rozbrojenia sił zminimalizuje wszelkie niekorzystne skutki militarne, jakie będą one odczuwać w stosunku do PDK. Mogłoby to być jednak tylko krótkoterminowe rozwiązanie; konieczne było podjęcie wszelkich starań, aby przekonać PDK do przyłączenia się w dobrej wierze do pozostałych partii w realizacji kompleksowego porozumienia politycznego. Sekretarz Generalny stwierdził, że sama Rada Bezpieczeństwa może chcieć rozważyć, jakie działania mogłaby podjąć,

aby osiągnąć ten cel. Ze swojej strony Rada w oświadczeniu prezydenckim potwierdziła znaczenie pełnego i terminowego wdrożenia porozumień paryskich i podkreśliła potrzebę rozpoczęcia drugiej fazy uzgodnień wojskowych 13 czerwca 1992 r.

Konferencja w Tokio

Konferencja Ministerialna w sprawie Stabilizacji i Odbudowy Kambodży odbyła się w Tokio w dniach 20 i 22 czerwca 1992 r. Uczestniczyły w niej Australia, Austria, Belgia, Brunei Darussalam, Kambodża, Kanada, Chiny, Dania, Finlandia, Francja, Niemcy, Indie, Indonezja, Irlandia, Włochy, Japonia, Laos, Malezja, Holandia, Nowa Zelandia, Norwegia, Filipiny, Portugalia, Republika Korei, Federacja Rosyjska, Singapur, Hiszpania, Szwecja, Szwajcaria, Tajlandia, Wielka Brytania, Stany Zjednoczone i Wietnam. Reprezentowane były również liczne organizacje międzyrządowe, w tym Wspólnota Europejska oraz programy systemu Narodów Zjednoczonych.

Konferencja wydała dwie deklaracje, które zostały przyjęte w drodze konsensusu. Jeden skupił się na procesie pokojowym, drugi na odbudowie Kambodży. W tym ostatnim uczestnicy zgodzili się na powołanie organu doradczego, który miałby się nazywać Międzynarodowym Komitetem Odbudowy Kambodży. Pod przewodnictwem Japonii miał być mechanizmem koordynującym społeczność międzynarodową z demokratycznie wybranym rządem Kambodży w sprawach średnio- i długoterminowej odbudowy kraju. Zobowiązania pomocy dla Kambodży wyniosły 880 milionów dolarów, przewyższając apelację o wartości 593 milionów dolarów.

Konferencja sporządziła również nieformalną propozycję do dyskusji, określającą szereg środków mających na celu sprostanie niektórym obawom wyrażanym przez PDK. Tego samego dnia, 22 czerwca, na nadzwyczajnym posiedzeniu SNC zwołanym w Tokio, cztery strony kambodżańskie zostały poproszone o ustosunkowanie się do propozycji. Trzech z nich to zaakceptowało; PDK obiecało rozpatrzyć propozycję i przedstawić swoje poglądy w późniejszym terminie.

Negocjacje z PDK

2 lipca na posiedzeniu roboczym SNC PDK przedstawiła własne propozycje dotyczące roli i uprawnień SNC oraz struktur administracyjnych w strefie kontrolowanej przez SOC. 7 lipca Sekretarz Generalny wystosował list do pana Khieu Samphana, zapewniając go, że Specjalny Przedstawiciel będzie kontynuował swoje wysiłki w celu uwzględnienia, na podstawie propozycji tokijskiej, uzasadnionych obaw wyrażonych przez PDK, a także tych pozostałych trzech stron. Na spotkaniu SNC w dniu 8 lipca pan Khieu Samphan powtórzył propozycje PDK i zajął to samo stanowisko w liście z dnia 9 lipca skierowanym do Sekretarza Generalnego.

Oprócz spotkań SNC, Specjalny Przedstawiciel spotkał się trzykrotnie z panem Khieu Samphanem, aby uzyskać zgodę PDK na propozycję tokijską i przekonać ją do podjęcia niezbędnych kroków w celu przestrzegania Porozumień Paryskich. Na spotkaniach PDK wypracowała swoje stanowisko, w szczególności wezwała do rozwiązania głównych instytucji i struktur utworzonych w strefach kontrolowanych przez SOC. W odpowiedzi Specjalny Przedstawiciel wyjaśnił, że zgodnie z porozumieniami paryskimi kontrola UNTAC powinna być sprawowana poprzez istniejące struktury administracyjne każdej z czterech partii kambodżańskich, których częścią były władze Phnom Penh.

Sytuacja do końca lipca 1992 r.

W tym czasie UNTAC przyspieszył starania o rekrutację i rozmieszczenie personelu administracji cywilnej w celu wykonywania mandatu wynikającego z Umów o bezpośredniej kontroli w pięciu obszarach:

- spraw zagranicznych,
- obronności narodowej,
- finansów,

- bezpieczeństwa publicznego,
- informacji oraz nadzoru innych obszarów istniejących struktur administracyjnych.

UNTAC dążyła również do porozumienia z PDK w sprawie ustanowienia mechanizmu informowania i zaangażowania czterech kambodżańskich stron w odniesieniu do sprawowania przez UNTAC bezpośredniej kontroli nad pięcioma obszarami. Kompleksowe plany wprowadzenia tej kontroli na całym terytorium Kambodży zostały ogłoszone przez Specjalnego Przedstawiciela 26 czerwca. Kontrola nad strukturami administracyjnymi SOC zajmującymi się sprawami zagranicznymi i obroną narodową została ustanowiona 1 lipca. W planach wezwano do stopniowego wprowadzania kontroli finansów w okresie od 1 lipca do 1 września, a w zakresie bezpieczeństwa publicznego odnośny personel miał zostać w pełni rozlokowany do 15 lipca. Grupa Robocza ds. Mediów, składająca się z przedstawicieli czterech partii, została utworzona 10 czerwca 1992 r.

Komponent wojskowy UNTAC został prawie w pełni rozmieszczony do lipca, z około 14 300 żołnierzami w kraju, a reszta w drodze. W całym kraju rozmieszczono 1780 cywilnych obserwatorów policji UNTAC w celu nadzorowania uczciwego i bezstronnego egzekwowania prawa i porządku. W strefach SOC zbadano około 100 przypadków naruszeń praw człowieka, a wkrótce rozpoczną się dochodzenia w strefach pozostałych dwóch partii.

Po rozpoczęciu fazy II 13 czerwca UNTAC miał zakończyć proces przegrupowania i rozbrojenia w ciągu czterech tygodni, tj. do 11 lipca. Według stanu na 10 lipca z szacowanych 200 000 żołnierzy liczebność rozbrojonych żołnierzy była następująca: CPAF, 9 003; ANKI, 3187; KPNLAF, 1322. Jednak biorąc pod uwagę stanowisko PDK o odmowie współpracy, żadne oddziały NADK nie zostały rozbrojone.

W świetle zaistniałej sytuacji Sekretarz Generalny w raporcie dla Rady Bezpieczeństwa z 14 lipca wskazał na dwa możliwe kierunki działania: zawieszenie operacji do czasu, gdy wszystkie strony zastosują się do porozumień paryskich lub kontynuowanie procesu, a więc demonstrowanie determinacji społeczności międzynarodowej do pomocy Kambodży pomimo braku współpracy ze strony PDK. Uznając to drugie podejście za właściwe, poprosił swojego Specjalnego Przedstawiciela o kontynuowanie procesu przegrupowania i tworzenia rozbrojenia, aczkolwiek ostrożnie i wybiórczo, z wielką dbałością o utrzymanie bezpieczeństwa na wsi i koncentrację na obszarach, na których nie doszło do konfrontacji wojskowej. Głównymi pytaniami były: jak skłonić PDK do wypełnienia swoich zobowiązań, jak podkreślić determinację społeczności międzynarodowej do realizacji Porozumień oraz jak uzyskać pełne i aktywne poparcie sygnatariuszy dla wysiłków UNTAC na rzecz realizacji jej mandatu.

Rezolucją 766 (1992) z 21 lipca Rada Bezpieczeństwa zatwierdziła wysiłki Sekretarza Generalnego na rzecz dalszego wdrażania porozumień paryskich pomimo trudności. Zażądał od PDK zezwolenia na rozmieszczenie UNTAC na kontrolowanych przez siebie obszarach i wdrożenia fazy II zawieszenia broni, a także innych aspektów porozumień. Zwróciła się również do Sekretarza Generalnego o zapewnienie, że pomoc międzynarodowa na rzecz odbudowy Kambodży od tej pory przyniesie korzyści tylko stronom wypełniającym swoje zobowiązania wynikające z Umów i w pełni współpracującym z UNTAC.

Pod koniec lipca 1992 r. Specjalny Przedstawiciel napisał do Sekretarza Generalnego, że sytuacja wojskowa nieco się pogorszyła, z agresywnymi działaniami NADK na północy oraz w części centrum i na południu, podczas gdy akceptacja rozbrojenia przez trzy strony stworzył próżnię. W tym samym czasie niektórzy żołnierze NADK wykazali zainteresowanie rozbrojeniem i dołączeniem do rodzin, ale ich przywódcom udało się zachować ścisłą kontrolę. Chociaż UNTAC skierowała do PDK kwestie budzące poważne obawy, nie nawiązano żadnej współpracy. PDK zadowoliliby się nie mniej niż radykalną adepolityzacją zadającą miazdzący cios reżimowi z Phnom Penh, zyskując w ten sposób to, czego nie była w stanie uzyskać ani na polu bitwy,

ani w negocjacjach paryskich. W międzyczasie radio PDK wskazało zarzuty łączące UNTAC z SOC i Wietnamem.

Były też inne problemy. Na wsi sytuacja bezpieczeństwa uległa pogorszeniu. Sytuacja gospodarcza była niepewna, a hiperinflacja była nieunikniona. UNTAC zmagало się z zadaniem utrzymania kraju na powierzchni i skupienia się Kambodżan na ich wspólnych narodowych priorytetach. Perspektywy były zniechęcające, ale Specjalny Przedstawiciel pozostał zasadniczo optymistyczny. Istniał pokaźny zasób środków i dobrej woli, a także jednomyślne poparcie całej społeczności międzynarodowej. Co więcej, zdecydowana większość Kambodżan chciała zbudować nowy, pokojowy kraj.

Przyjęcie ordynacji wyborczej.

Prawo wyborcze, które zostało przedłożone SNC przez UNTAC 1 kwietnia 1992 r., zostało przyjęte przez SNC 5 sierpnia i ogłoszone 12 sierpnia. Ustawa różniła się od projektu z 1 kwietnia pod dwoma względami. W celu zaspokojenia obaw wyrażonych przez strony kambodżańskie, że franczyza jest ograniczona do osób z Kambodży, tekst Porozumień Paryskich będzie interpretowany jako dający prawo do rejestracji dla tylko Kambodżańskiej osoby, zdefiniowanej w następujący sposób: (a) osoba urodzona w Kambodży, przynajmniej jedno z rodziców urodziło się w Kambodży; lub (b) osobę, bez względu na to, gdzie się urodziła, której przynajmniej jedno z rodziców było obywatelem Kambodży w rozumieniu ustępu (a). Po drugie, projekt ustawy został zmieniony, aby umożliwić zamorskim Kambodżanom głosowanie w jednym lokalu wyborczym w Europie, jednym w Ameryce Północnej i jednym w Australii. Jednak rejestracja wyborców miała się jeszcze odbywać wyłącznie w Kambodży.

PDK nie wycofało jednak sprzeciwu. Specjalny Przedstawiciel postanowił skorzystać z uprawnień wynikających z Porozumień Paryskich, a projekt ustawy został przyjęty na posiedzeniu SNC pomimo sprzeciwu PDK.

Po przyjęciu ordynacji wyborczej 15 sierpnia rozpoczęła się prowizoryczna rejestracja partii. Sekretarz Generalny był przekonany, że proces wyborczy powinien przebiegać zgodnie z harmonogramem realizacji. UNTAC analizował również propozycję przeprowadzenia wyborów prezydenckich. Chociaż duże poparcie dla wyborów wyraziły partie kambodżańskie i sam książę Sihanouk, takie wybory nie były przewidziane w porozumieniach paryskich.

Próby przekonania PDK do niepowodzenia.

Pomimo ciągłej odmowy PDK przyznania UNTAC dostępu do swoich stref kontroli lub podporządkowania swoich sił do rozbrojenia, Sekretarz Generalny poinformował Radę Bezpieczeństwa w dniu 21 września 1992 roku, że UNTAC nabrała potężnego impetu. Jego obecność wywarła już ogromny i prawdopodobnie trwały wpływ na Kambodżę. UNTAC był bliski pełnego rozmieszczenia na większości terytorium Kambodży, w tym silna obecność policji sięgająca do poziomu wsi. Ustanowiono i stopniowo wzmocniono nadzór i kontrolę nad strukturami administracyjnymi kraju, a Kambodżanie nadal byli informowani i kształceni w kwestiach praw człowieka. Repatriowano ponad 115 000 uchodźców i przesiedleńców.

UNTAC konsekwentnie podkreślał, że drzwi do pełnego i konstruktywnego udziału PDK w procesie pokojowym pozostają otwarte. Jednak uporczywe niewywiązywanie się PDK ze zobowiązań wynikających z porozumień paryskich nadal utrudniało ich pełną realizację. W swoim raporcie z 21 września sekretarz generalny zasugerował, aby Rada Bezpieczeństwa rozważyła podjęcie dalszych działań, aby wyrzucić na stronach zdecydowaną determinację społeczności międzynarodowej do dalszego wdrażania porozumień paryskich. Zasygnalizował również zamiar, za zgodą Rady Bezpieczeństwa, zwrócenia się do współprzewodniczących konferencji paryskiej C, ministrów spraw zagranicznych Francji i Indonezji C o podjęcie w określonych ramach czasowych konsultacji w celu znalezienia wyjścia. impasu lub, jeśli okaże

się to niemożliwe, zbadanie odpowiednich kroków w celu zapewnienia realizacji podstawowych celów Umów.

13 października Rada Bezpieczeństwa w rezolucji 783 (1992) potwierdziła, że proces wyborczy powinien przebiegać zgodnie z harmonogramem realizacji. Rada m.in. zażądała od PDK natychmiastowego wypełnienia swoich zobowiązań wynikających z porozumień paryskich oraz zwróciła się do rządów Japonii i Tajlandii, które były aktywnie zaangażowane w poszukiwanie rozwiązań bieżących problemów, do kontynuowania wysiłków i przedstawienia wyników Sekretarzowi Generalnemu i współprzewodniczącym Konferencji Paryskiej. Rada zwróciła się również do Sekretarza Generalnego, aby niezwłocznie po otrzymaniu tego sprawozdania zwrócił się do współprzewodniczących o podjęcie odpowiednich konsultacji w celu pełnego wdrożenia procesu pokojowego. Zwrócił się do Sekretarza Generalnego o złożenie Radzie najpóźniej do 15 listopada 1992 r. sprawozdania z wykonania rezolucji 783 (1992).

Rządy Japonii i Tajlandii podjęły konsultacje z PDK w dniach 22 i 29 października 1992 r., ale doszły do wniosku, że konsultacje trójstronne nie są już właściwym sposobem rozwiązania tego impasu. W dniach 7 i 8 listopada współprzewodniczący konferencji paryskiej spotkali się w Pekinie z księciem Sihanoukiem, członkami SNC reprezentującymi cztery partie kambodżańskie oraz przedstawicielami pięciu stałych członków Rady Bezpieczeństwa, a także Australii, Niemiec, Japonii i Tajlandia. W spotkaniu uczestniczył również Specjalny Przedstawiciel. Współprzewodniczący poinformowali następnie Sekretarza Generalnego, że PDK nadal nie jest gotowa do współpracy w dalszym wdrażaniu porozumień paryskich. Ponadto PDK wyraziła zamiar nieuczestniczenia w procesie wyborczym, o ile jej zdaniem nie zostanie zapewniona neutralna sytuacja polityczna.

Zawieszenie fazy II

Rejestracja wyborców rozpoczęła się w Phnom Penh 5 października 1992 r., w czterech innych prowincjach 19 października i stopniowo w pozostałych prowincjach. W pierwszych tygodniach około miliona Kambodżan zarejestrowało się do głosowania. Gdy Radio UNTAC rozpoczęło nadawanie 9 listopada 1992 r., audycje koncentrowały się na informacjach dotyczących rejestracji wyborców i przebiegu wyborów.

Jeśli chodzi o proces tworzenia rozbrojenia, który rozpoczął się w czerwcu wraz z ogłoszeniem fazy II, około 55 000 żołnierzy z trzech uczestniczących frakcji, czyli około jedna czwarta szacowanej łącznej liczby żołnierzy, przystąpiło do rozbrojenia i przekazało broń. Proces ten jednak musiał zostać zawieszony ze względu na niezgodność ze strony PDK i pogorszenie sytuacji wojskowej. Około 40 000 żołnierzy z oddziałów rozbrojonych zostało następnie zwolnionych na urlopy rolnicze, z zastrzeżeniem odwołania przez UNTAC.

Raportując do Rady Bezpieczeństwa w dniu 15 listopada 1992 r., Sekretarz Generalny stwierdził, że trudności napotkane w realizacji fazy II zawieszenia broni doprowadziły do skutecznego zawieszenia procesu rozbrojenia i demobilizacji. Chociaż zgodził się ze współprzewodniczącymi, że realizacja procesu pokojowego powinna być kontynuowana, a harmonogram utrzymany, wyraził obawę, że wybory odbędą się z dwoma największymi siłami zbrojnymi w większości w nienaruszonym stanie oraz z niektórymi siłami pozostałe dwie partie wciąż są w terenie.

Sekretarz generalny nadal jednak wierzył, że cierpliwa dyplomacja pozostaje najlepszym sposobem przywrócenia procesu pokojowego na właściwe tory. Stwierdził, że UNTAC będzie kontynuował dialog z PDK, starając się wyjść naprzeciw obawom tej strony i przekonać ją do wypełnienia zobowiązań wynikających z porozumień paryskich. W tych okolicznościach jednak przewidywane zmniejszenie siły komponentu wojskowego było możliwe dopiero po wyborach. Niezbędne byłoby również dostosowanie rozmieszczenia w celu wzmocnienia ogólnego poczucia

bezpieczeństwa wśród ludności Kambodży i zwiększenia zdolności komponentu do ochrony procesu rejestracji i głosowania wyborców, zwłaszcza na obszarach oddalonych lub niepewnych.

Inną sprawą, która głęboko niepokoiła wielu Kambodżan, była kwestia cudzoziemców i imigrantów. Zabójstwa wietnamskojęzycznych mieszkańców wsi wzbudziły poważne obawy o bezpieczeństwo publiczne i miały wpływ na stworzenie neutralnego środowiska politycznego. Śledztwo UNTAC wykazało, że za dwa takie incydenty odpowiedzialne były jednostki NADK.

30 listopada Rada Bezpieczeństwa w rezolucji 792 (1992) potwierdziła, że wybory do zgromadzenia konstytucyjnego w Kambodży odbędą się nie później niż w maju 1993 r., i przyjęła do wiadomości instrukcję sekretarza generalnego dotyczącą planowania awaryjnego wyborów prezydenckich. Potępił PDK za niewypełnienie zobowiązań wynikających z porozumień paryskich i zażądał m.in. natychmiastowego wypełnienia tych zobowiązań, ułatwienia pełnego rozmieszczenia UNTAC na kontrolowanych przez siebie obszarach oraz nieutrudniania rejestracji wyborców lub działalności innych partii politycznych na tych obszarach. Rada ustaliła, że UNTAC powinna kontynuować przygotowania do przeprowadzenia wyborów we wszystkich obszarach Kambodży, do których UNTAC ma pełny dostęp na dzień 31 stycznia 1993 r. Poprosiła Sekretarza Generalnego o rozważenie implikacji braku rozbrojenia i demobilizacji przez PDK jej siły miałyby za zadanie proces wyborczy i, w związku z tym, podjęły wszelkie odpowiednie kroki w celu zapewnienia pomyślnej realizacji tego procesu.

Rada Bezpieczeństwa poparła również decyzję SNC z 22 września o wprowadzeniu ogólnokrajowego moratorium na wywóz drzewa z Kambodży w celu ochrony zasobów naturalnych kraju i zwróciła się do UNTAC o podjęcie odpowiednich środków w celu zabezpieczenia realizacji tego moratorium. Rada zwróciła się do SNC o rozważenie przyjęcia podobnego moratorium na eksport minerałów i klejnotów. Ponadto wezwał do podjęcia środków zapobiegających dotarciu dostaw produktów naftowych do obszarów zajmowanych przez którąkolwiek ze stron sygnatariuszy Kambodży, która nie przestrzega postanowień wojskowych porozumień paryskich. Rada zwróciła się do UNTAC o ustanowienie wszystkich niezbędnych przejść granicznych, zgodnie z zaleceniami Sekretarza Generalnego.

PRZYGOTOWANIA DO WYBORÓW, GRUDZIEN 1992 - MARZEC 1993

Pogarszająca się sytuacja bezpieczeństwa

Wraz z nadejściem pory suchej nasiliły się naruszenia zawieszenia broni, głównie w prowincjach Kompong Thom, Siem Reap i Battambang w środkowej i północno-zachodniej Kambodży. Naruszenia zazwyczaj przybierały formę pojedynków artyleryjskich, które wypędziły wieśniaków z ich domów, nie powodując dużych strat po żadnej ze stron. SOC, twierdząc, że NADK dokonał zdobyczy terytorialnych, wezwał Specjalnego Przedstawiciela do przywrócenia równowagi militarnej. Raporty obserwatorów wojskowych UNTAC wskazywały, że CPAF próbował odzyskać terytorium, na które NADK rozszerzył swoje wpływy w porze deszczowej, podczas gdy NADK próbował skonsolidować swoje zdobycze i przerwać komunikację CPAF.

Specjalny Przedstawiciel wystosował wezwanie do powściągliwości wojskowej 4 listopada, a Sekretarz Generalny w swoim raporcie dla Rady Bezpieczeństwa z 15 listopada zaapelował do wszystkich stron o przestrzeganie zawieszenia broni. Naruszenia zawieszenia broni trwały jednak nadal, a w grudniu miały miejsce dwa poważne naruszenia. Przez cały miesiąc w rejonie Bavel w prowincji Battambang między NADK i CPAF miały miejsce częste ostrzały, co spowodowało, że około 15 000 mieszkańców opuściło swoje domy. 24 i 25 grudnia pociski artyleryjskie NADK wylądowały w pobliżu miejsca zajmowanego przez oddziały UNTAC z batalionu Bangladeszu w prowincji Siem Reap. Obszar został ponownie ostrzelany w dniu 31 grudnia.

Od grudnia 1992 r. miało miejsce kilka przypadków tymczasowego zatrzymania personelu UNTAC przez jednostki NADK. 20 grudnia PDK poinformowała pisemnie Specjalnego Przedstawiciela, że UNTAC nie powinien wchodzić do stref kontrolowanych przez PDK bez uprzedniego zezwolenia oraz że UNTAC musi przyjąć pełną odpowiedzialność za incydenty, które miały miejsce w wyniku niezyskania takiego zezwolenia. Specjalny Przedstawiciel i Dowódca Sił udzielili odpowiedzi 22 grudnia, wskazując na zniekształcenie zawarte w deklaracji. Przewodniczący Rady Bezpieczeństwa wydał również oświadczenie, w którym Rada zdecydowanie potępiła nielegalne przetrzymywanie personelu UNTAC przez elementy NADK.

Pojawiły się również inne problemy. Brak możliwości uzyskania przez UNTAC dostępu do struktury administracyjnej PDK spowodował zaostrzenie stanowiska SOC kierowanego przez pana Hun Sena w sprawie nadzoru i kontroli przez UNTAC struktur administracyjnych SOC. Ta rosnąca niechęć, choć pojawiła się już w październiku 1992 r., stała się szczególnie widoczna, gdy sytuacja wojskowa uległa pogorszeniu i dotyczyła prawie wszystkich dziedzin kontroli i nadzoru powierzonych UNTAC.

Ponadto seria brutalnych incydentów C Umotywowane apolitycznie ataki na biura i personel partii politycznych, ataki na osoby mówiące po wietnamsku oraz zabójstwa bez szczególnej motywacji politycznej zwiększyły poczucie niepewności wśród Kambodżan. Specjalny Przedstawiciel Sekretarza Generalnego oświadczył publicznie w listopadzie, że wolne i uczciwe wybory nie mogą się odbyć w okolicznościach, w których ludzie narażeni są na zagrożenie życia, mienia i bezpieczeństwa osobistego za próbę skorzystania ze swoich praw politycznych. Jednak partie polityczne, w szczególności FUNCINPEC i Buddyjska Partia Liberalno-Demokratyczna (BLDP), polityczne skrzydło KPNLF, poddane atakom na ich biura i pracowników, skarżyły się, że lokalne struktury administracyjne nie zapewniły im skutecznej ochrony.

Oprócz badania tych incydentów, cywilne komponenty policji, wojska i administracji cywilnej UNTAC, wraz z komponentem praw człowieka, opracowały środki zapobiegania zagrożeniom porządku publicznego i radzenia sobie z nimi. UNTAC zapowiedział, że nada priorytet zapewnieniu wolności od zastraszania, wolności przynależności partyjnej i swobody działania dla partii politycznych. 6 stycznia 1993 r. Specjalny Przedstawiciel wydał dyrektywę ustanawiającą procedury ścigania osób odpowiedzialnych za naruszenia praw człowieka; w rezultacie UNTAC przejęło uprawnienia do aresztowania, zatrzymywania i ścigania podejrzanych w przypadkach poważnych naruszeń. W tym celu Specjalny Pełnomocnik powołał urząd Prokuratora Specjalnego.

Relacje z SNC

Od września 1992 roku książe Sihanouk przebywał sporadycznie w Pekinie na leczeniu. Specjalny Przedstawiciel, w celu utrzymania bliskich relacji z SNC, zorganizował sesje robocze SNC w Phnom Penh, za zgodą Księcia. W ramach sesji roboczych UNTAC kontynuował konsultacje z członkami SNC na tematy związane z wdrażaniem porozumień paryskich.

20 grudnia książe Sihanouk ogłosił, że liczba członków SNC zostanie zwiększona o jeden do 13, aby umożliwić utworzenie drugiego przedstawiciela FUNCINPEC.

4 stycznia 1993 r., powołując się na ciągłe brutalne ataki na personel FUNCINPEC, książe Sihanouk poinformował Specjalnego Przedstawiciela, że nie może już współpracować z UNTAC lub SOC. Książe Norodom Ranariddh, przywódca FUNCINPEC, powiedział również, że zawiesi stosunki robocze z UNTAC do czasu podjęcia skutecznych środków, aby położyć kres klimatowi przemocy. Specjalny Przedstawiciel spotkał się z obydwojema przywódcami, aby poinformować ich o środkach podjętych przez UNTAC w celu promowania neutralnego środowiska politycznego. Obaj przywódcy okazali zrozumienie. Następnie książe Ranariddh wyraził wdzięczność za wysiłki UNTAC w celu rozwiązania tego problemu i podkreślił, że FUNCINPEC zawsze współpracował z UNTAC i będzie to kontynuował. Książe Sihanouk wykorzystał okazję specjalnego spotkania

SNC 28 stycznia w Pekinie, aby publicznie wyrazić swoje odnowione poparcie dla UNTAC. Zapewnił spotkanie o jego stałej współpracy z ONZ w realizacji porozumień paryskich.

Książę Sihanouk potwierdził również 4 stycznia Specjalnemu Przedstawicielowi, że będzie kandydował w wyborach prezydenckich. Jednak na posiedzeniu SNC w dniu 28 stycznia książę ogłosił swoją decyzję o nie wysuwaniu swojej kandydatury. Zamiast tego chciał poczekać z uchwaleniem nowej Konstytucji przed przeprowadzeniem wyborów, aby Prezydent mógł zostać wybrany zgodnie z warunkami, kadencją i uprawnieniami określonymi w Konstytucji.

Na posiedzeniu 28 stycznia SNC ustaliło daty wyborów do Zgromadzenia Ustawodawczego na 23-25 maja 1993 r. Terminy te zostały później rozszerzone, aby umożliwić głosowanie w ruchomych stacjach w dniach 27 i 28 maja. Książę Sihanouk wydał również, we własnym imieniu oraz w imieniu członków SNC należących do FUNCINPEC, KPNLF i SOC, oświadczenie potępiające przemoc wobec Kambodży lub osób zagranicznych w Kambodży oraz wszelkie czyny zagrażające godności, podstawowym wolnościom, prawom, bezpieczeństwu i bezpieczeństwo osobiste każdego członka UNTAC.

Ciągle trudności

W styczniu i lutym 1993 r. kontynuowano łamanie zawieszenia broni, w tym wymianę ognia artyleryjskiego i moździerzowego między CPAF i NADK oraz ruch wojsk. Siły CPAF rozpoczęły ataki na siły NADK w kilku dystryktach i zbliżyły się do kontrolowanego przez PDK miasta powiatowego Pailin w prowincji Battambang. UNTAC zaprotestował przeciwko posunięciom jako przekraczającym granice samoobrony. Specjalny Przedstawiciel wezwał SOC do zaniechania naruszania zawieszenia broni i zachowania powściągliwości. W międzyczasie PDK zaostrzyło ograniczenia dotyczące zespołu UNTAC rozmieszczonego w Pailin, poddając go w pewnym momencie wirtualnemu aresztowi domowemu.

Atak NADK na wioskę w prowincji Siem Reap w styczniu spowodował osiem ofiar, w tym cztery z personelu UNTAC. Dwie kobiety z Kambodży, członkinie zespołu rejestracji wyborców UNTAC, zmarły od ran. W styczniu, lutym i marcu sześciu członków personelu wojskowego i cywilnego UNTAC zostało rannych, a dwóch zostało zabitych w wyniku wrogich działań przeciwko UNTAC, w tym żołnierz z Bangladeszu zabity przez moździerz, który prawdopodobnie został wystrzelony przez NADK.

Częstość występowania przemocy i zastraszania, która osiągnęła swój szczyt w grudniu 1992 r., znacznie spadła w styczniu 1993 r. Jednak przemoc polityczna nieco wzrosła na początku lutego. Wiele incydentów miało miejsce w prowincjach Battambang i Kompong Cham, a ofiarami w zdecydowanej większości byli członkowie FUNCINPEC.

Podczas gdy radio PDK powszechnie atakowało UNTAC, a jego audycje stawały się coraz bardziej wrogie, władze Phnom Penh podjęły również kampanię medialną przeciwko UNTAC, twierdząc, że tylko SOC może obronić kraj przed PDK i dlatego zasługuje na poparcie wyborców, podczas gdy UNTAC nie można ufać by chronić Kambodżan.

Trwały także ataki na Kambodżan mówiących po wietnamsku. 10 marca członkowie jednostki NADK zaatakowali pływającą wioskę w prowincji Siem Reap, zabijając 33 osoby, w tym 12 dzieci i raniąc 24. Wioskę zamieszkiwały głównie osoby pochodzenia wietnamskiego urodzone w Kambodży. 24 marca grupa napastników zaatakowała łodzie rybackie w prowincji Kompong Chhnang, w wyniku czego zginęło 8 osób, w tym troje dzieci. A 29 marca w Phnom Penh skoordynowany atak z użyciem granatów ręcznych na cztery lokale odwiedzane lub należące do osób mówiących po wietnamsku spowodował śmierć 2 osób i co najmniej 20 obrażeń.

Rejestracja wyborców i partii politycznych

21 grudnia Specjalny Przedstawiciel ogłosił, że okres rejestracji wyborców zostanie przedłużony do 31 stycznia 1993 roku. Po jego zakończeniu zarejestrowano ponad 4,6 miliona osób, czyli około 96 procent szacowanej uprawnionej populacji. Osoby powracające miały możliwość rejestracji po powrocie do Kambodży w miejscu docelowym lub w sześciu ośrodkach recepcyjnych. W miarę zbliżania się końca okresu rejestracji dokonano specjalnego uzgodnienia między komponentami repatriacyjnymi UNTAC i wyborczymi, aby umożliwić rejestrację pozostałej kwalifikującej się ludności w obozach przygranicznych. Byli tymczasowo zarejestrowani w Tajlandii w styczniu i otrzymali karty rejestracyjne po powrocie do Kambodży.

Jeśli chodzi o partie polityczne, 27 stycznia 1993 r. 20 z 22 tymczasowo zarejestrowanych partii politycznych złożyło wnioski o oficjalną rejestrację, zgodnie z ordynacją wyborczą, przedstawiając listę co najmniej 5000 zarejestrowanych wyborców, którzy byli członkami partii. Ani PDK, ani jej partia polityczna, utworzona w listopadzie 1992 roku Partia Narodowa Kambodży, nie złożyły oficjalnej rejestracji do udziału w wyborach.

Na spotkaniu SNC 10 lutego UNTAC ogłosił swoją decyzję, że kampania wyborcza rozpocznie się 7 kwietnia 1993 r. i zakończy 19 maja, po czym nastąpi czterodniowy okres karencji przed wyborami. Podczas kampanii UNTAC udostępni swoje zaplecze informacyjne i nadawcze wszystkim partiom politycznym, aby zapewnić sprawiedliwy dostęp do mediów. W dniu 11 marca specjalny przedstawiciel spotkał się z przywódcami 20 partii politycznych, aby poinformować ich o ich prawach i obowiązkach jako przywódców partii wynikających z ordynacji wyborczej.

Ochrona zasobów naturalnych

W swojej rezolucji 792 (1992) Rada Bezpieczeństwa przyjęła szereg środków mających na celu ochronę zasobów naturalnych Kambodży, w szczególności drewna, minerałów i klejnotów. Apel UNTAC do krajów sąsiadujących z Kambodżą zaowocował ogłoszeniem przez Laos, Tajlandię i Wietnam, że od 1 stycznia 1993 r. wprowadzą całkowity zakaz importu drzewa z Kambodży. UNTAC wysłał straż graniczną do monitorowania sytuacji na lądzie i morzu. Jednak liczne naruszenia na dużą skalę na obu trasach trwały nadal. Personel wszystkich stron kambodżańskich był zaangażowany w wywóz drzewa, ale ponieważ PDK odmówił wpuszczenia obserwatorów UNTAC do kontrolowanej przez siebie strefy, nie było możliwe uzyskanie stamtąd danych dotyczących większości wywozu drzewa.

Na spotkaniu SNC w dniu 28 stycznia 1993 r. UNTAC zaproponował, aby moratorium na eksport kłód zostało rozszerzone na minerały i klejnoty. Z inicjatywy FUNCINPEC moratorium zostało poszerzone o komercyjne wydobycie surowców mineralnych na lądzie i morzu. Propozycja ta została poparta przez trzy partie kambodżańskie. Sprawa została ponownie poruszona na posiedzeniu NKN w dniu 10 lutego, kiedy moratorium zostało uchwalone pomimo ciągłych sprzeciwów PDK.

OKRES WYBORCZY KWIECIEŃ - MAJ 1993

Rozpoczyna się kampania

4 kwietnia 1993 r. PDK oficjalnie ogłosiła SNC swoją decyzję o nieuczestniczeniu w wyborach, twierdząc, że siły agresji wietnamskiej nadal okupują Kambodżę i że nie istnieje neutralne środowisko polityczne. 13 kwietnia prezes PDK napisał do księcia Sihanouka, że jego partia nie może już uczestniczyć w spotkaniach SNC w Phnom Penh ze względu na niewystarczające zabezpieczenia. PDK miał więc czasowo wycofać się z miasta.

Oficjalnie kampania wyborcza rozpoczęła się 7 kwietnia, w której aktywnie uczestniczyło 20 partii politycznych. Podczas swojej drugiej wizyty w Kambodży w dniach 7 i 8 kwietnia sekretarz generalny powiedział SNC, że w jego ocenie iż zachowaniem należytej ostrożności, istnieją

podstawowe dopuszczalne warunki prowadzenia kampanii wyborczej. Zachęcono go, że kampania wyborcza prowadzona jest pokojowo z udziałem dziesiątek tysięcy Kambodżan.

Pomimo tych zachęcających sygnałów przemoc i zastraszanie pozostały głównym wyzwaniem dla stworzenia i utrzymania neutralnego środowiska politycznego. Wśród ofiar byli członkowie wszystkich czterech partii kambodżańskich. Wiele aktów przemocy miało wyraźny wydźwięk polityczny lub etniczny, ale niektóre zabójstwa nie miały możliwości zidentyfikowania motywacji i miały miejsce w środowisku, w którym po latach wojny pojawiła się nadpodaż broni.

W wyniku serii ataków na osoby mówiące po wietnamsku kilka tysięcy członków społeczności wietnamskiej w Kambodży zaczęło migrować ze swoich domów w kierunku granicy wietnamskiej, wielu łodziami. Od 21 marca do 28 kwietnia odnotowano 21 659 osób przekraczających granicę z Wietnamem na przejściach granicznych obsadzonych przez personel UNTAC. Jednostki morskie UNTAC i policja cywilna ściśle monitorowały te ruchy, aby upewnić się, że lokalne władze wzięły na siebie odpowiedzialność za ochronę migrantów.

Podczas wizyty w Kambodży sekretarz generalny wystosował pilny apel o położenie kresu przemocy. Książę Sihanouk wydał stanowczą deklarację, żądając, aby jego rodacy z Aarmed powstrzymali się od aktów przemocy wobec UNTAC. Jego deklaracja została poparta przez SOC, KPRLF i FUNCINPEC.

Wszystkim jednostkom komponentu wojskowego UNTAC we wszystkich lokalizacjach nakazano zwiększenie czujności oraz wzmocnienie środków i procedur bezpieczeństwa. UNTAC dopracował i wzmocnił środki mające pomóc w zapewnieniu bezpieczeństwa procesu wyborczego oraz kambodżańskich partii politycznych i personelu UNTAC w warunkach niestabilności. Zespoły obserwatorów wojskowych współpracowały z cywilną policją UNTAC przy monitorowaniu wieców i zgromadzeń politycznych w całym kraju. Kadra z obu komponentów wspierała elektorów w kampanii edukacji obywatelskiej. Pozycje obronne komponentu wojskowego, szczególnie w prowincjach Siem Reap i Kompong Thom, zostały wzmocnione i rozbudowane, aby umożliwić budowę bunkrów i osłony górnej, a także zatok ogniowych, dołów obronnych, z których żołnierze mogli odpowiadać ogniem.

Postanowiono też, że w czasie samych wyborów głosowania nie będą prowadzone na terenach kontrolowanych przez PDK, do których UNTAC nie miał dostępu, ani na odległych terenach, na których działał NADK. Pozostałe części kraju zostały wyznaczone jako obszary wysokiego, średniego i niskiego ryzyka. Dla każdego poziomu ryzyka ustanowiono różne poziomy środki bezpieczeństwa. W strefach wysokiego ryzyka postanowiono rozmieścić uzbrojony personel wojskowy UNTAC w lokalach wyborczych i wokół nich oraz wydać sprzęt ochronny personelowi UNTAC. W miejscach wysokiego ryzyka zidentyfikowano siły szybkiego reagowania i jednostki wsparcia medycznego. W odpowiedzi na zwiększone zagrożenie w jednej prowincji personel cywilny UNTAC został wycofany z niektórych lokalizacji, a liczba punktów wyborczych została zmniejszona. Wzmocniono również bezpieczeństwo w siedzibie UNTAC.

Pomimo początkowych oznak względnego spadku przemocy w kwietniu, zgony i obrażenia w wyniku przemocy trwały nadal. Wiele ofiar było wynikiem ataków NADK na ludność cywilną i SOC oraz niezidentyfikowanych grup, a także ataków na inne partie polityczne przez SOC i niezidentyfikowane grupy.

Kolejne ataki miały również miejsce na personel UNTAC. W kwietniu w wyniku wrogich działań przeciwko UNTAC zginęło siedmiu pracowników UNTAC, a piętnaście zostało rannych. Zabójstwo japońskiego wolontariusza ONZ i jego kambodżańskiego tłumacza było szokującym incydentem. W Kompong Speu w trzech oddzielnych incydentach zginęło czterech bułgarskich żołnierzy, a dziewięciu zostało rannych. W dwóch incydentach na początku maja pojazdy UNTAC zostały zaatakowane w Kompong Cham i Banteay Meanchey, w wyniku czego rannych zostało trzynastu wojskowych i cywilnych funkcjonariuszy policji, a jeden cywilny obserwator policji (Japończyk)

został zabity. 21 maja w prowincji Kompong Cham atak NADK na posterunek policji SOC spowodował śmierć dwóch obserwatorów wojskowych UNTAC, gdy rakieta przestrzeliła cel i uderzyła w pobliski kompleks Chińskiej Kompanii Inżynierskiej.

Rada Bezpieczeństwa, rezolucją 826 (1993) z dnia 20 maja 1993 r., potępiła wszelkie akty przemocy na tle politycznym i etnicznym, zastraszanie i ataki na UNTAC. Jednocześnie Rada pochwaliła uczestników kampanii wyborczej zgodnie z porozumieniami paryskimi pomimo przemocy i zastraszania. Wyraziła zadowolenie z ustaleń Organizacji Narodów Zjednoczonych dotyczących wyborów i w pełni poparła decyzję Sekretarza Generalnego, aby wybory odbyły się zgodnie z planem. Jednocześnie Rada zażądała, aby wszystkie strony przestrzegały porozumień paryskich i zapewniły UNTAC pełną współpracę wymaganą na ich podstawie.

Wybory.

Wybory były centralnym punktem kompleksowego rozstrzygnięcia. Zgodnie z postanowieniami porozumień, wybory 120 członków do zgromadzenia założycielskiego odbyły się w całej Kambodży na zasadzie prowincjonalnej, zgodnie z systemem reprezentacji proporcjonalnej. Każda osoba z Kambodży w wieku 18 lat lub starsza była uprawniona do głosowania. Porozumienia przewidywały wielopartyjny system wyborczy. Głosowano na partie polityczne, a wszystkie partie polityczne zostały zarejestrowane przez UNTAC w celu wzięcia udziału w wyborach. Przed wyborami ogłoszono listę kandydatów partyjnych z każdego województwa.

Specjalny Przedstawiciel ogłosił szereg drobnych zmian w ordynacji wyborczej w odpowiedzi na względy bezpieczeństwa lub inne względy, które pojawiły się lub były przewidywane. Proces rejestracji ponad 4,7 miliona wyborców w Kambodży, który rozpoczął się 5 października 1992 r. na okres trzech miesięcy, a następnie przedłużono do 31 stycznia 1993 r., został dokładnie przeanalizowany przez przedstawicieli partii politycznych, którzy mieli prawo zakwestionować rejestrujących się, których uznali za niewykwalifikowanych. Listy wyborców były zgodne z komputerowym systemem wsparcia UNTAC, zaprojektowanym do przechowywania do 5,2 miliona rekordów rejestracji wyborców. UNTAC nie uzyskał dostępu do obszarów kontrolowanych przez PDK, które uważano za zamieszkałe przez około 5 procent całkowitej populacji Kambodży.

Podczas kampanii wyborczej, od 7 kwietnia do 19 maja 1993 r., odbywały się codziennie i pokojowo dziesiątki spotkań politycznych i wieców z udziałem dziesiątek tysięcy ludzi praktycznie we wszystkich częściach Kambodży. Samo UNTAC organizowało spotkania wielostronne.

W dniu 21 kwietnia na posiedzeniu SNC Specjalny Przedstawiciel wyraził pogląd, że wolność i uczciwość wyborów będzie oceniana według trzech głównych kryteriów: stopnia, w jakim kampania i głosowanie zostały naruszone przez przemoc, zastraszanie i nękanie; stopień, w jakim SOC, który kontrolował największe strefy i posiadał najbardziej rozbudowaną strukturę administracyjną, cieszył się nieuczciwą przewagą; oraz techniczny przebieg ankiety. UNTAC kilkakrotnie podnosił kwestię rozdziału partii i państwa, zarówno na publicznych, jak i prywatnych spotkaniach z władzami Phnom Penh, w szczególności w odniesieniu do dostępu innych partii politycznych do mediów i ich prawa do swobodnego przemieszczania się. Wszystkie partie polityczne miały dostęp do Radia UNTAC i produkcji wideo UNTAC. Trzy partie polityczne zwróciły się o pomoc UNTAC i otrzymały ją w zakresie infrastruktury transportu lotniczego na potrzeby kampanii.

Wybory odbyły się w dniach 23-28 maja 1993 r. W ciągu pierwszych trzech dni wyborów w całym kraju działało około 1400 dużych, średnich i małych stacjonarnych lokali wyborczych, a także 200 mobilnych zespołów na odległych lub trudnych terenach. Każdym posterunkiem zarządzał przewodniczący Kambodży, przy wsparciu i pomocy funkcjonariusza międzynarodowego lokalu wyborczego. Niektóre stacje stacjonarne zostały przekształcone w obsługę mobilną 26 maja i pracowały jako zespoły mobilne 27 i 28 maja. Zespoły mobilne działały przez cały sześciodniowy

okres. Liczenie kart do głosowania przez UNTAC rozpoczęło się rano 29 maja. W oświadczeniu złożonym w imieniu Sekretarza Generalnego i Organizacji Narodów Zjednoczonych na posiedzeniu SNC w dniu 29 maja Specjalny Przedstawiciel zadeklarował, że przeprowadzenie sondażu jest wolne i uczciwe.

Rada Bezpieczeństwa zatwierdziła tę deklarację w rezolucji 835 (1993) z 2 czerwca i wezwała wszystkie strony do wywiązania się z obowiązku pełnego poszanowania wyników. W dniu 10 czerwca 1993 r. Sekretarz Generalny poinformował Radę o przeprowadzeniu i wynikach wyborów, że trzy z czterech partii kambodżańskich sygnatariuszy porozumień paryskich wzięły udział w procesie wyborczym C SOC za pośrednictwem Kambodżańskiej Partii Ludowej (CPP); FUNCINPEC; oraz KPNLF/BLDP. PDK, czwarta kambodżańska partia sygnatariusza, nie zarejestrowała się jako partia polityczna, nie wzięła udziału w wyborach i zagroziła, że rozbije je przemocą. Jednak poza kilkoma incydentami, głosowanie odbywało się w spokojnej i często świątecznej atmosferze, z wyborcami czasami przechodzącymi kilka mil, aby oddać głosy, najwyraźniej niezrażeni groźbami przemocy lub bandytyzmem, nierównym terenem lub ulewnym deszczem, który zmiotł większość kraj.

Do głosowania wzięło udział 4267192 wyborców, co stanowi 89,56% zarejestrowanych wyborców. Liczba 4 011 631 ważnych głosów wykazała, że w całym kraju FUNCINPEC zdobył 1 824 188 głosów, czyli 45,47 procent, do 1 533 471 głosów na CPP, czyli 38,23 procent. BLDP zdobyło 152 764 głosów, czyli 3,81 procent, a pozostałe 17 partii politycznych zdobyło resztę. Liczba mandatów zdobytych w zgromadzeniu założycielskim wyniosła 58 dla FUNCINPEC, 51 dla CPP, 10 dla BLDP i 1 dla czwartej partii politycznej, MOLINAKA. Na spotkaniu SNC, które odbyło się 10 czerwca pod przewodnictwem księcia Norodoma Sihanouka, Specjalny Przedstawiciel Sekretarza Generalnego wydał oświadczenie, w którym w imieniu Sekretarza Generalnego i Organizacji Narodów Zjednoczonych oświadcza, że wybory jako całość wolne i uczciwe.

Rada Bezpieczeństwa zatwierdziła wyniki wyborów rezolucją 840 (1993) z 15 czerwca. Wyraziła również pełne poparcie dla nowo wybranego, 120-osobowego Zgromadzenia Ustawodawczego, które miało sporządzić konstytucję, a następnie przekształcić się w zgromadzenie ustawodawcze w celu ustanowienia nowego rządu dla wszystkich Kambodżan. Rada podkreśliła konieczność jak najszybszego zakończenia prac przez zgromadzenie w przewidzianym w porozumieniach terminie trzech miesięcy. Zwróciła się do UNTAC, aby w okresie przejściowym nadal odgrywała swoją rolę we współpracy z SNC.

OKRES POWYBORCZY

CZERWIEC - WRZESIEŃ 1993

Wybrano głowę państwa

Mimo pomyślnego przeprowadzenia wyborów i utworzenia Zgromadzenia Ustawodawczego okres powyborczy nie był bez trudności. Pomimo tego, że CPP na posiedzeniu SNC 29 maja wydała oświadczenie o zadowoleniu z doskonałego wyniku procesu wyborczego, w miarę postępu liczenia CPP zaczęła stawiać liczne zarzuty o nieprawidłowości wyborcze. Zwrócił się również do UNTAC o przeprowadzenie nowych wyborów w siedmiu prowincjach. Na posiedzeniu SNC 10 czerwca KPP ogłosiła, że nie może uznać wyniku wyborów i zażądała zbadania nieprawidłowości.

UNTAC przeprowadziło intensywne dyskusje z CPP w tym zakresie, prosząc ją o dostarczenie szczegółów na poparcie zarzutów. Każdy konkretny zarzut został niezwłocznie zbadany przez UNTAC. Specjalny Przedstawiciel i jego współpracownicy korespondowali również z prezydentem CPP, panem Chea Simem, wymieniając wszystkie środki podjęte przez UNTAC w celu naprawienia znanych mu anomalii. UNTAC wyjaśniła również, że domniemane nieprawidłowości nie stanowią oszustwa i że żadne z zarzutów CPP, nawet jeśli są prawdziwe, nie wpłynę na wynik

wyborów. UNTAC stanowczo utrzymywał, że jego własne działania są bezstronne, a wybory wolne i uczciwe.

Na początku czerwca niektóre elementy SOC ogłosiły cesję w trzech wschodnich prowincjach: Kompong Cham, Prey Veng i Svay Rieng. W miarę wzrostu napięcia w tych prowincjach doszło do demonstracji przeciwko UNTAC i szeregu ataków na personel i mienie UNTAC. To skłoniło UNTAC do wycofania swojego mniej istotnego personelu cywilnego w dniach 12 i 13 czerwca. Specjalny Przedstawiciel poprosił księcia Sihanouka o współpracę z UNTAC w uspokojeniu sytuacji, a także skontaktował się z przywódcami CPP i FUNCINPEC. 12 czerwca książe wystąpił z apelem o pokojowe uregulowanie i normalizację sytuacji. Specjalny Przedstawiciel zachęcał również do dialogu między SOC a FUNCINPEC.

Prawidłowo wybrane Zgromadzenie Ustawodawcze rozpoczęło pracę 14 czerwca 1993 r. Na sesji inauguracyjnej przyjęło rezolucję o nadaniu księciu Sihanouka mocy wstecznej do 1970 r., czyniąc tym samym nieważny zamach stanu z 18 marca 1970 r. Zgromadzenie nadało księciu pełnię władzy jako głowy państwa. Następnego dnia książe Sihanouk zaproponował utworzenie Tymczasowej Wspólnej Administracji (GNPC) z księciem Ranariddhem i panem Hun Senem jako współprzewodniczącymi.

W trakcie tych wydarzeń CPP stopniowo łagodziła swoją pozycję. Wraz z rozproszeniem poparcia dla secesji, secesja upadła. 21 czerwca CPP wydała oświadczenie uznające wynik wyborów, zawieszając jednocześnie wyrok w sprawie rzekomych nieprawidłowości wyborczych. UNTAC zgodził się powołać komisję śledczą (Wyborczy Komitet Doradczy) w celu zajęcia się tą kwestią. PDK zadeklarowała też, że zaakceptuje wynik wyborów. Do 24 czerwca CPP, FUNCINPEC i BLDP zgodziły się na propozycję utworzenia GNPC, a lista gabinetu została przedłożona Zgromadzeniu Ustawodawczemu.

30 czerwca Zgromadzenie Ustawodawcze wybrało swojego przewodniczącego i dwóch wiceprzewodniczących oraz uchwaliło swój regulamin wewnętrzny. Powołała również dwie stałe komisje: Komisję ds. Projektów Konstytucji i Komisję Regulaminową. Na prośbę stron kambodżańskich UNTAC zapewnił Zgromadzeniu pomoc logistyczną i operacyjną oraz doradztwo techniczne. Zgromadzenie uchwaliło wotum zaufania w dniu 1 lipca 1993 r.

Sekretarz Generalny poinformował Radę Bezpieczeństwa, że ustanowienie GNPC, choć nie przewidziane w porozumieniach paryskich, przewiduje ramy współpracy między wszystkimi partiami, które zasiadały w Zgromadzeniu Ustawodawczym. Administrację, która miałaby działać w okresie przejściowym, należy postrzegać jako próbę połączenia trzech istniejących struktur administracyjnych z księciem Sihanoukiem jako głową państwa. Ponadto odbyły się wstępne rozmowy między stronami uczestniczącymi w Administracji i PDK mające na celu osiągnięcie pojednania narodowego.

Plany wycofania

Chociaż po wyborach główna część wojsk i personelu cywilnego pozostała w Kambodży, znaczna ich część została już wycofana, ponieważ ich funkcje dobiegły końca. Całość komponentu repatriacyjnego i zdecydowana większość sztabu komponentu wyborczego została wycofana już w czerwcu 1993 r. Ze względów bezpieczeństwa termin wycofania personelu cywilnego ze szczebla okręgowego i wojewódzkiego był ściśle skoordynowany z wojskowy plan wycofania. To ostatnie było trudne do zrealizowania, ponieważ wiązało się z przemieszczaniem tysięcy żołnierzy w szczycie pory deszczowej po mocno zdegradowanej infrastrukturze. Co więcej, sytuacja w zakresie bezpieczeństwa wcale nie była uregulowana, ponieważ szerzyło się bandytyzm. Zgodnie z planem wycofania się Sekretarza Generalnego fizyczne przygotowania do wycofania miały się zakończyć do 31 lipca, a stopniowe wyprowadzanie wojsk z kraju do 15 listopada 1993 roku.

Przedstawiając swoją propozycję ostatecznego wycofania UNTAC, Sekretarz Generalny zauważył, że Kambodża wyraźnie wymaga ciągłej międzynarodowej pomocy i wsparcia. Kraj wciąż borykał się z ogromnymi problemami bezpieczeństwa, stabilności, rozminowywania, poprawy infrastruktury oraz ogólnego rozwoju gospodarczego i społecznego. Jednak przyszła pomoc powinna być wyraźnie oddzielona od obecności UNTAC. UNTAC był operacją z jasno określonym mandatem i czasem trwania oraz określonymi zasobami. W celu koordynowania pełnego zakresu działań cywilnych, które byłyby podejmowane przez różne agencje systemu Narodów Zjednoczonych, zgodnie z ich istniejącymi mandatami, w celu promowania rozwoju, niesienia pomocy humanitarnej i wspierania poszanowania praw człowieka w Kambodży, Sekretarz Generalny ponownie wyraził zamiar utworzenia w Phnom Penh zintegrowanego biura kierowanego przez przedstawiciela ONZ. Biuro zajmowałoby się również szeregiem pozostałych kwestii wynikających z porozumień paryskich i obecności UNTAC w kraju. Sekretarz Generalny nie zaleciłby na tym etapie zatrzymania personelu wojskowego ONZ w Kambodży po odejściu UNTAC, ale rozważyłby dokładnie taką prośbę, gdyby nowy rząd miał ją złożyć.

27 sierpnia 1993 r. Rada Bezpieczeństwa w rezolucji 860 (1993) zatwierdziła plan wycofania UNTAC i wyznaczyła 15 listopada 1993 r. jako termin zakończenia tego procesu. Jednakże działając na zalecenie Sekretarza Generalnego, Rada Bezpieczeństwa w swojej rezolucji 880 z 4 listopada przedłużyła okres wycofania Jednostki Rozminowywania i Szkolenia do 30 listopada 1993 roku. okres karencji dla elementów żandarmerii wojskowej i elementów medycznych. Sekretarz Generalny zauważył, że w związku z pogorszeniem warunków bezpieczeństwa w Kambodży potrzebna jest pewna liczba funkcjonariuszy żandarmerii wojskowej i członków jednostki medycznej w celu zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony personelu i sprzętu UNTAC, ponieważ wycofanie było już ukończony. Od 16 do 30 listopada potrzebnych było 71 żandarmów oraz 10 członków jednostki medycznej. W grudniu liczba ta została zmniejszona odpowiednio do 30 i 8.

Zakończenie mandatu

21 września 1993 r. Konstytuanta uchwaliła nową konstytucję. Oddano 113 głosów za, 5 przeciw, 2 osoby wstrzymały się od głosu.

Mandat powierzony UNTAC został zakończony 24 września 1993 r., kiedy księżę Norodom Sihanouk formalnie promulgował nową konstytucję Królestwa Kambodży, czyniąc kraj monarchią konstytucyjną, niezależną, suwerenną, pokojową, neutralną i niezależną. Tego samego dnia księżę Sihanouk został wybrany królem Kambodży przez Królewską Radę Tronu. Zgodnie z konstytucją i porozumieniami paryskimi Zgromadzenie Ustawodawcze zostało przekształcone w zgromadzenie ustawodawcze. Król mianował księcia Norodoma Ranariddha, lidera FUNCINPEC, pierwszego premiera w nowym rządzie i pana Huna Sena, lidera KPP, drugiego premiera. Specjalny Przedstawiciel opuścił Kambodżę 26 września 1993 r.

Rada wyraziła zadowolenie z pomyślnych wydarzeń, jakie miały miejsce w Kambodży od czasu wyborów i podkreśliła znaczenie stałego wsparcia społeczności międzynarodowej dla umacniania pokoju i demokracji oraz promowania rozwoju w Kambodży.

Zespół łącznikowy ONZ

26 września 1993 r. pierwszy i drugi premier Kambodży wspólnie zwrócili się do Sekretarza Generalnego o rozważenie możliwości wysłania około 20 lub 30 nieuzbrojonych obserwatorów wojskowych ONZ do Kambodży na okres sześciu miesięcy po wygaśnięciu mandatu UNTAC. Dwaj premierzy powtórzyli następnie Sekretarzowi Generalnemu swoje przekonanie, że taka obecność wzmocniłaby zaufanie wśród ludzi, a tym samym wzmocniłaby stabilność Kambodży i jej nowego rządu w krytycznym momencie. Rada Bezpieczeństwa zasadniczo wyraziła zgodę i zwróciła się do Sekretarza Generalnego o przedstawienie szczegółowej propozycji w tej sprawie.

Zadaniem wojskowego zespołu łącznikowego, zgodnie z zaleceniami Sekretarza Generalnego, byłoby utrzymywanie bliskich kontaktów z Rządem i składanie sprawozdań Sekretarzowi Generalnemu w sprawach dotyczących bezpieczeństwa. Zespół miałby również pomóc rządowi w radzeniu sobie z pozostałymi sprawami wojskowymi związanymi z porozumieniami paryskimi. Miałyby składać się z 20 nieuzbrojonych oficerów wojskowych, a na jej czele stanąłby Naczelny Wojskowy Oficer Łącznikowy (CMLO) wyznaczony przez Sekretarza Generalnego za zgodą Rady Bezpieczeństwa. Zespół z siedzibą w Phnom Penh byłby odrębny od zintegrowanego biura ONZ, które Sekretarz Generalny zamierzał ustanowić, chociaż w praktyce CMLO utrzymywałaby regularne kontakty z przedstawicielem ONZ. Rezolucją 880 (1993) z 4 listopada Rada Bezpieczeństwa podjęła decyzję o powołaniu wojskowego zespołu łącznikowego na okres sześciu miesięcy.

Wojskowy Zespół Łącznikowy Organizacji Narodów Zjednoczonych został utworzony w Phnom Penh 15 listopada 1993 r. z pułkownikiem Muniruzem Zamanem (Bangladesz) jako CMLO. Łączność była prowadzona na szczeblu ministerialnym, wykonawczym i ambasadorskim przez CMLO, a na szczeblu funkcjonalnym przez innych funkcjonariuszy, którzy codziennie raportowali do Kwatery Głównej ONZ na temat warunków i rozwoju bezpieczeństwa. Funkcjonariusze zostali również wysłani w mobilnych zespołach do obserwacji obszarów poza Phnom Penh na żądanie rządu i gdy CMLO uznała, że problem dotyczy mandatu.

W międzyczasie 29 marca 1994 r. Sekretarz Generalny mianował swojego przedstawiciela w Kambodży. 2 maja Rząd wystąpił z wnioskiem o przedłużenie mandatu Zespołu na kolejny okres. Jednakże, jako alternatywę, Rada postanowiła poprzeć propozycję Sekretarza Generalnego dotyczącą powołania do urzędu przedstawiciela trzech doradców wojskowych, którzy pomogą mu w wypełnianiu jego mandatu. W tym celu w Kambodży zatrzymano w tym celu trzech doradców wojskowych po odejściu Zespołu, który zakończył działalność 15 maja 1994 r. Po kwietniu 1995 r. do biura przedstawicielstwa został przydzielony jeden doradca wojskowy.

KRÓTKI PRZEGLĄD UNTAC

Każdy komponent UNTAC odgrywał odrębną rolę, w tym, jak omówiono powyżej, rolę Specjalnego Przedstawiciela i jego Biura w utrzymywaniu stosunków z SNC i stronami Kambodży. Działania komponentów były koordynowane w miarę potrzeb, aby umożliwić jak najbardziej efektywne i oszczędne wykorzystanie zasobów. Poziom aktywności w każdym przypadku zmieniał się w trakcie okresu przejściowego.

Komponent wyborczy

Działania komponentu wyborczego i centralne znaczenie procesu wyborczego zostały już szczegółowo powiązane. Na szczególną uwagę zasługuje jednak 465 Ochotników Narodów Zjednoczonych (UNV) pełniących funkcję okręgowych nadzorców wyborczych, wielu z nich w odległych, a czasem spornych obszarach. Odegrali istotną rolę w programie edukacji obywatelskiej o wyborach, a także w przekonywaniu elektoratu o tajnym głosowaniu. Wśród innych ich obowiązków było szkolenie kambodżańskiego sztabu wyborczego. Po incydencie z 8 kwietnia 1993 r., w którym zginął okręgowy nadzorca wyborczy, UNTAC ustanowił tymczasowe rozwiązania nadzwyczajne w celu poprawy bezpieczeństwa. UNV na obszarach uznanych za stwarzające zagrożenie dla bezpieczeństwa otrzymały polecenie wycofania się ze wsi i nie podróżowania bez uzbrojonej eskorty aż do odwołania.

Przed utworzeniem UNTAC kompilacją danych społeczno-demograficznych i kartograficznych zajmowała się początkowo Jednostka Planowania Wyborów Przedwyborczych, powołana pod koniec 1991 r. Jednostka ta została następnie włączona do komponentu wyborczego. Inny personel wyborczy był stopniowo rozmieszczany w całym kraju. Personel w centrali w okresie rejestracji składał się z około 280 kambodżańskich urzędników zajmujących się wprowadzaniem danych, pracujących na trzech 8-godzinnych zmianach.

Po wyborach, szkieletowy personel pozostał w Phnom Penh, aby doradzać Wyborczemu Komitetowi Doradczemu Specjalnego Przedstawiciela ds. skarg na KPP, a następnie, zgodnie z żądaniem, pomagać w ustanowieniu Zgromadzenia Ustawodawczego i jego pracach nad konstytucją.

Prawa człowieka

Porozumienia paryskie powierzyły UNTAC w okresie przejściowym odpowiedzialność za tworzenie środowiska, w którym zapewnione jest poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności oraz w którym mogą się odbyć wolne i uczciwe wybory. Działania UNTAC w tym zakresie obejmowały trzy aspekty:

- program edukacji praw człowieka;
- ogólny nadzór praw człowieka nad wszystkimi istniejącymi strukturami administracyjnymi w Kambodży;
- dochodzenie w sprawie zarzutów łamania praw człowieka w okresie przejściowym.

Komponent praw człowieka UNTAC działał w trzech szerokich obszarach. Po pierwsze, zachęcał SNC do przestrzegania odpowiednich międzynarodowych instrumentów praw człowieka i podjął się przeglądu istniejących systemów sądowych i karnych w świetle przepisów międzynarodowych. Po drugie, przeprowadził szeroko zakrojoną kampanię informacyjną i edukacyjną dotyczącą praw człowieka w ścisłej współpracy z Wydziałem Informacji/Edukacji UNTAC. Po trzecie, zbadała skargi dotyczące praw człowieka i w razie potrzeby podjęła działania naprawcze. Funkcjonariusze praw człowieka byli stopniowo rozmieszczani we wszystkich 21 prowincjach Kambodży, w tym w strefach kontrolowanych przez FUNCINPEC i KPNLF. Komponent nie miał jednak dostępu do stref kontrolowanych przez PDK.

20 kwietnia 1992 r. SNC ratyfikowała Międzynarodowe Pakty Praw Obywatelskich i Politycznych oraz Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych. 10 września zgodził się przystąpić do Konwencji przeciwko torturom oraz innemu okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu; Międzynarodowa konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet; Konwencja o Prawach Dziecka; oraz Konwencja i Protokół dotyczący statusu uchodźców.

UNTAC opracował program edukacji praw człowieka ze szczególnym uwzględnieniem szkolenia nauczycieli, rozpowszechniania odpowiednich instrumentów międzynarodowych, edukacji pracowników służby zdrowia, szkolenia urzędników publicznych i politycznych oraz wsparcia dla lokalnych organizacji praw człowieka. W całym kraju rozpowszechniono materiały edukacyjne, plakaty, ulotki, naklejki i inne materiały drukowane. Szkolenie w zakresie praw człowieka zostało wprowadzone do kambodżańskiego systemu edukacji, a studia praw człowieka zostały włączone do programu nauczania Wydziału Prawa i Wydziału Medycznego Uniwersytetu Phnom Penh.

Współpraca z lokalnymi organizacjami praw człowieka była ważnym aspektem pracy UNTAC. UNTAC zapewnił im materiały, szkolenia i ekspertyzy, a także niewielkie dotacje na podstawowe wydatki biurowe. Zorganizowała Międzynarodowe Sympozjum Praw Człowieka w Kambodży od 30 listopada do 2 grudnia 1992 r. oraz przeprowadziła specjalny kurs dla obrońców praw człowieka, w tym program szkoleniowy dotyczący procedur ONZ w zakresie praw człowieka oraz specjalny program szkoleniowy dotyczący problematyki praw człowieka w proces wyborczy.

W ramach działań na rzecz rozwoju niezawisłego sądownictwa rozpoczęto szeroko zakrojony program szkoleń dla sędziów, obrońców i obrońców z urzędu. Niemal w każdym województwie odbywały się szkolenia dla urzędników istniejących struktur administracyjnych oraz grup zawodowych lub aktywistów. Wśród uczestników znaleźli się przedstawiciele partii politycznych, członkowie stowarzyszeń praw człowieka, stażyści nauczyciele, urzędnicy wymiaru sprawiedliwości i policja. UNTAC ściśle monitorował warunki przetrzymywania w cywilnych więzieniach w całej Kambodży i naciskał na władze lokalne, aby poprawiły sytuację w możliwym

zakresie w ramach środków dostępnych administracji więziennej. Badano wszystkie przypadki więźniów, których przetrzymywanie mogło być motywowane politycznie.

19 lutego 1993 r. Komisja Praw Człowieka ONZ przyjęła rezolucję przewidującą po raz pierwszy operacyjne zaangażowanie Centrum Praw Człowieka ONZ w Kambodży w okresie po UNTAC. Jednym z głównych zadań komponentu praw człowieka UNTAC było przygotowanie się do tej obecności operacyjnej. W 1996 r. ta obecność nadal była czynnikiem w życiu politycznym Kambodży.

Komponent wojskowy.

Celem uzgodnień wojskowych w okresie przejściowym była stabilizacja sytuacji bezpieczeństwa i budowanie zaufania między stronami konfliktu. Osiągnięcie tych celów było niezbędnym wstępem do pomyślnego wykonywania funkcji pozostałych komponentów. Poza zadaniami związanymi z zawieszeniem broni i procesem rozbrojenia, komponent wojskowy realizował także inne zadania, w tym kontrolę uzbrojenia i pomoc innym komponentom, takim jak komponent repatriacyjny. Prowadziła działania związane z niezbędnymi pracami inżynieryjnymi, rozminowywaniem, logistyką i łącznością oraz patrolowaniem i obserwacją, a także uczestniczyła w mechanizmie kontroli granic ustanowionym przez UNTAC. Komponent wojskowy podejmował również programy działań cywilnych.

Między początkiem procesu rozbrojenia fazy II w czerwcu 1992 r. a połową listopada 1992 r. UNTAC kantonował około 55 000 żołnierzy trzech współpracujących stron. Jednak odmowa wejścia PDK do II fazy zawieszenia broni spowodowała zawieszenie rozbrojenia i demobilizację.

W tych okolicznościach Sekretarz Generalny zaproponował utrzymanie poziomu rozmieszczenia komponentu wojskowego do czasu wyborów. Wzorzec rozmieszczenia, który pierwotnie opierał się na wymogach przegrupowania i rozbrojenia, został dostosowany do granic kambodżańskich prowincji. To rozmieszczenie, które odpowiadało również rozmieszczeniu zespołów wyborczych, odzwierciedlało nowe priorytetowe zadanie komponentu, jakim jest zwiększenie zdolności UNTAC do ochrony rejestracji wyborców oraz procesów wyborczych i głosowania, zwłaszcza na obszarach o wyższym potencjale konfliktu.

W okresie rejestracji obserwatorzy wojskowi towarzyszyli zespołom wyborczym, aby w razie potrzeby negocjować z lokalnymi władzami lub siłami, które próbowały utrudnić rejestrację. Bezpieczeństwo lokali wyborczych i ich otoczenia zapewniało wyłącznie UNTAC. Komponent wojskowy zawarł jednak porozumienia z siłami zbrojnymi SOC, FUNCINPEC i KPNLF. Siły zbrojne frakcji wspomagały UNTAC, przekazywały informacje o ewentualnych lub rzeczywistych zagrożeniach dla wyborów oraz zapewniały bezpieczeństwo w kontrolowanych przez siebie strefach.

UNTAC poświęcił poważną uwagę kwestii ewentualnej obecności obcych sił w Kambodży. Wielokrotnie zwracał się do stron kambodżańskich o dostarczenie możliwych do zweryfikowania informacji dotyczących obcych sił, ale żadna z nich tego nie zrobiła. Ustanowiła również strategiczne zespoły dochodzeniowe, które mają badać zarzuty. UNTAC nie znalazł żadnych dowodów na obecność jakichkolwiek sformowanych jednostek takich sił na obszarach, do których miał dostęp, chociaż około siedmiu mężczyzn zidentyfikowano jako siły obce w rozumieniu definicji zatwierdzonej przez SNC.

Odprawa kopalni

UNTAC przejął programy min lądowe rozpoczęte przez UNAMIC i rozszerzył je. Ze swojej strony SNC w dniu 20 kwietnia 1992 r. podjęła decyzję o utworzeniu Cambodian Mine Action Center (CMAC) pod przewodnictwem księcia Norodoma Sihanouka i wiceprzewodniczącym Specjalnego Przedstawiciela. Każdy miał mianować pięciu członków dziesięcioosobowej Rady Zarządzającej.

CMAC podjąłby wówczas długoterminowe programy w zakresie rozpoznawania min, oznaczania i usuwania min. Rada Prezesów odbyła swoje pierwsze posiedzenie w dniu 4 listopada 1992 r.

Jednostka szkoleniowa UNTAC w zakresie usuwania min (MCTU), składająca się z około 183 oficerów i ludzi, uczyła Kambodżan rozpoznawania, lokalizowanie i niszczenia min lądowych oraz oznaczania pól minowych, a także promowała świadomość min wśród ogółu społeczeństwa. Jednostka została zorganizowana w zespoły szkoleniowe rozminowania i zespoły nadzoru rozminowania. Pod koniec swojego mandatu MCTU pracowało nad wyposażeniem CMAC do funkcjonowania po wycofaniu się UNTAC.

Do sierpnia 1993 r. w wyniku prac wykonanych przez UNTAC we współpracy z partiami Kambodży i organizacjami pozarządowymi oczyszczono z min ponad 4 miliony metrów kwadratowych terytorium Kambodży. Zniszczono około 37 000 min i innych niewybuchów, a około 2300 Kambodżan przeszkolono w zakresie technik rozminowywania. CMAC kontynuował tę pracę w okresie po UNTAC. W związku z tym Sekretarz Generalny zaapelował do międzynarodowej społeczności donatorów o pomoc. W oczekiwaniu na alternatywne uzgodnienia dotyczące finansowania akceptowane przez darczyńców i w porozumieniu z nowym rządem Kambodży, zamierzał utrzymać Fundusz Powierniczy ONZ na rzecz programów rozminowywania w Kambodży.

Administracja cywilna

Komponent administracji cywilnej UNTAC wykorzystywał trzy uzupełniające się środki kontroli. Jedną z nich była kontrola i ocena, osiągnięta poprzez otrzymywanie wszelkiej dokumentacji dotyczącej funkcjonowania istniejących struktur administracyjnych, w tym linii decyzyjnych, polityki personalnej i pytań. Drugą formę kontroli osiągnięto poprzez uprawnienie do uzyskiwania uprzedniej wiedzy o decyzjach podejmowanych przez struktury administracyjne, a także uprawnienie do zmiany decyzji dotyczących np. kadr, finansów i sprzedaży aktywów. Trzecia forma kontroli polegała na propozycji usprawnień w funkcjonowaniu istniejących struktur administracyjnych. Na co dzień te trzy środki bezpośredniej kontroli były sprawowane na różne sposoby, w tym poprzez fizyczną obecność pracowników administracji cywilnej wraz z ich najwyższymi odpowiednikami w istniejących strukturach administracyjnych, regularne spotkania między personelem UNTAC a tymi urzędnikami oraz ustanowienie jasnych linii decyzyjnych.

1 lipca 1992 r. komponent administracji cywilnej zaczął sprawować pełną kontrolę nad pięcioma kluczowymi obszarami administracji Phnom Penh, określonymi w porozumieniach paryskich: sprawami zagranicznymi, obronnością narodową, bezpieczeństwem publicznym, finansami i informacją. Do 15 lipca urzędy administracji cywilnej UNTAC zostały utworzone we wszystkich 21 województwach, choć, podobnie jak w pozostałych komponentach UNTAC, pracownikom administracji cywilnej odmówiono dostępu do obszarów kontrolowanych przez PDK. Ponadto UNTAC ustanowił opcjonalną kontrolę nad innymi strukturami administracyjnymi zidentyfikowanymi jako mające bezpośredni wpływ na wynik wyborów. Zgodnie z planem wdrożeniowym, komponent administracji cywilnej zwrócił się do czterech stron kambodżańskich o przedłożenie wykazu ich obecnych przepisów do przeglądu przez UNTAC. Z wyjątkiem PDK wszystkie strony zastosowały się do tego. Z inicjatywy UNTAC SNC uchwaliła ustawy gwarantujące wolność zrzeszania się i zgromadzeń oraz zatwierdziła zbiór zasad dotyczących systemu prawnego, prawa karnego i procedury karnej w celu ustanowienia jednolitych standardów sądownictwa i prawa materialnego obowiązującego w całej Kambodży.

W zakresie spraw zagranicznych UNTAC sprawował kontrolę nad przyjmowaniem i dystrybucją pomocy zagranicznej oraz wydawaniem paszportów i wiz. Sprawowała również kontrolę nad różnymi funkcjami granicznymi, takimi jak imigracja, cła i wdrażanie moratorium SNC na drewno, klejnoty i minerały. Powołano jednostkę kontroli granicznej odpowiedzialną za łączność między komponentami UNTAC a istniejącymi strukturami administracyjnymi.

W dziedzinie obronności UNTAC przeprowadziła inspekcję struktur obronnych trzech partii i ustaliła inne tryby, w tym monitorowanie korespondencji przychodzącej i wychodzącej, w celu kontrolowania wszelkich działań mogących naruszyć neutralność środowiska politycznego. Przywódcy sił zbrojnych trzech frakcji przestrzegających Porozumień Paryskich podpisali przygotowaną przez UNTAC dyrektywę regulującą działalność polityczną personelu wojskowego. Na wniosek UNTAC ministerstwo obrony SOC powołało komisję do zbadania zarzutów nielegalnej działalności sił zbrojnych CPAF.

Działania UNTAC w zakresie bezpieczeństwa publicznego obejmowały szkolenie sędziów, prokuratorów i funkcjonariuszy policji istniejących struktur administracyjnych w zakresie wdrażania kodeksu karnego przyjętego przez SNC z inicjatywy UNTAC oraz program regularnych wizytacji więziennych. Powołano grupy robocze ds. bezpieczeństwa ruchu drogowego i bandytyzmu. Specjalny Przedstawiciel wydał dyrektywę zakazującą nielegalnego posiadania i przenoszenia broni i materiałów wybuchowych.

W obszarze finansów UNTAC współpracował ze strukturami administracyjnymi w celu wprowadzenia kontroli wydatków, źródeł dochodów, funkcji banku centralnego i sprzedaży aktywów publicznych. SNC przyjęła dyrektywę w sprawie kontroli finansowej przygotowaną przez Specjalnego Przedstawiciela w sprawie przekazywania majątku publicznego w celu wprowadzenia uporządkowanych i przejrzystych procedur w procesie prywatyzacji majątku posiadanego przez istniejące struktury administracyjne.

Innym wymiarem pracy UNTAC była próba stabilizacji gospodarki kraju w celu ograniczenia możliwych przyczyn niepokojów, które mogłyby mieć negatywny wpływ na środowisko wyborcze. Powołano zespoły kontrolne w celu uzupełnienia stałego nadzoru, jaki UNTAC sprawował nad istniejącymi strukturami administracyjnymi, zwłaszcza poza Phnom Penh. Na czele każdego zespołu stał inspektor wspomagany przez pracowników Służby Finansów i Bezpieczeństwa Publicznego, przedstawicieli wojska i policji cywilnej oraz analityków i tłumaczy z Wydziału Informacji/Oświaty.

Po wyborach komponent usprawnił swoje działania, aby zapewnić płynne przejście z istniejących struktur administracyjnych do nowego rządu. Na szczeblu wojewódzkim pracownicy administracji cywilnej utrzymywali kontakty z personelem istniejących struktur administracyjnych, promowali dialog i pojednanie narodowe, monitorowali sprzedaż, przekazywanie lub zbywanie mienia publicznego, śledzili zarzuty łamania praw człowieka lub zastraszania politycznego, ułatwiał pracę agencji ONZ. Na poziomie krajowym pracownicy administracji cywilnej skoncentrowali swoje wysiłki na sądownictwie i administracji wymiaru sprawiedliwości, na monitorowaniu wdrażania moratoriów SNC na drewno, kamienie szlachetne i minerały, na kontroli granicznej i celnej oraz na kontroli i ochronie funduszy publicznych i Aktywa państwowe. Działania w zakresie kontroli finansowej były kontynuowane w okresie przejściowym zarówno na szczeblu krajowym, jak i wojewódzkim.

Policja cywilna

Komponent policji cywilnej UNTAC pracował w ścisłej współpracy z komponentami zajmującymi się prawami człowieka, wyborami, wojskiem, administracją cywilną i repatriacją. Obecność policji, podobnie jak wojska, pomogła zapewnić Kambodżanom zaangażowanie UNTAC w proces pokojowy. Promował także tworzenie neutralnego środowiska politycznego, uświadamiając Kambodżanom, że arbitralne nadużywanie władzy nie będzie tolerowane.

Duża część codziennej pracy 3600 cywilnej policji UNTAC koncentrowała się na jej głównej funkcji, czyli nadzorze lub kontroli działań policji lokalnej. Realizując tę funkcję, komponent zapewnił lokalnej policji szkolenie w zakresie podstawowych metod policyjnych, w tym operacji, kontroli ruchu, przestrzegania praw człowieka, prawa karnego, dochodzeń kryminalnych, zapobiegania przestępczości oraz demonstracji i kontroli zamieszek. Zapewniła również lokalnej policji

podstawowe informacje na temat ról UNTAC i cywilnego komponentu policji. Funkcjonariuszom policji i sędziom przekazano specjalne instrukcje w zakresie wdrażania nowego kodeksu karnego przyjętego przez SNC.

Pierwszeństwo w początkowym rozmieszczeniu przyznano obszarom, na których przesiedlano uchodźców z Kambodży i wysiedleńców. Komponent ostatecznie rozszerzył swoją działalność na wszystkie prowincje. Obserwatorzy policyjni zostali rozmieszczeni na przejściach granicznych i współpracowali z komponentem wojskowym w uzgodnieniach dotyczących nadzoru punktów kontrolnych i patroli prowadzonych przez lokalne siły policyjne na obszarach wrażliwych. Wspólne punkty kontrolne obsługiwane przez UNTAC i lokalną policję doprowadziły do konfiskaty dużej liczby nielegalnej broni palnej. Komponent kierował również działaniami lokalnej policji przeciwko narastającemu problemowi bandytyzmu we wnętrzu.

Okolo 60 procent cywilnej policji UNTAC było bezpośrednio zaangażowane we wspomaganie procesu rejestracji wyborców. W trakcie kampanii wyborczej, po gwałtownym wzroście ataków na biura partii politycznych, cywilna policja UNTAC, we współpracy z innymi komponentami, uruchomiła specjalną operację, która obejmowała intensywne patrole i wartę statyczną w celu powstrzymania ataków. Policja cywilna UNTAC monitorowała również wiece i spotkania polityczne. Podczas głosowania byli obecni we wszystkich lokalach wyborczych.

Komponent policyjny niezależnie przeprowadził setki śledztw w sprawie poważnych przestępstw, zwłaszcza tych uznanych za motywowane politycznie lub etnicznie. W wielu z tych spraw Prokurator Specjalny miał wystarczające dowody, aby wydać nakaz. W przypadkach, w których sprawy dotyczyły kwestii politycznych lub etnicznych, Specjalny Przedstawiciel poruszał tę kwestię również w SNC lub podczas prywatnych spotkań z przywódcami partii.

Repatriacja

Okolo 365 000 kambodżańskich uchodźców i osób wysiedlonych z obozów na granicy z Tajlandią i z innych miejsc zostało repatriowanych pod auspicjami ONZ w ramach działań między agencyjnych pod ogólnym zwierzchnictwem UNTAC. UNHCR działał jako agencja wiodąca i nadzorował przepływ osób powracających, udzielanie natychmiastowej pomocy i żywności oraz program reintegracji. Komponentem repatriacyjnym UNTAC kierował dyrektor mianowany przez Sekretarza Generalnego i podlegający Specjalnemu Przedstawicielowi oraz Wysokiemu Komisarzowi ds. Uchodźców.

Akcja repatriacyjna rozpoczęła się 30 marca 1992 r. 30 marca 1993 r. największy i ostatni z obozów dla uchodźców, Ośrodek 2, został zamknięty podczas oficjalnej ceremonii pod przewodnictwem Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców. Pod auspicjami Organizacji Narodów Zjednoczonych do Kambodży powróciło okolo 365 000 uchodźców i wysiedleńców. Miesięczna stopa zwrotu wzrosła z 4 tys. w kwietniu do 20 tys. w czerwcu. Do lipca każdego miesiąca do domu wracało okolo 30 000 Kambodżan. Trudne warunki podróżowania w porze deszczowej zostały w dużej mierze pokonane dzięki wykorzystaniu kolei i w niektórych przypadkach, dróg wodnych. Do listopada stopa powrotów wzrosła do 35 000 miesięcznie i osiągnęła szczyt 40 000 w styczniu i lutym 1993 r. Chociaż większość powracających pochodziła z Tajlandii, okolo 2000 repatriowano również z Indonezji, Wietnamu i Malezji. Większość uchodźców zdecydowała się osiedlić na obszarach kontrolowanych przez władze Phnom Penh. Z pozostałych okolo 33 tys. zdecydowało się osiedlić w strefie KPNLF, a kilka tysięcy osiedliło się w strefach PDK i FUNCINPEC.

Poza racjami żywnościowymi na 400 dni i apteczką repatrianci mieli do wyboru kilka form pomocy, m.in. grunt rolny, działkę mieszkaniową oraz dotację pieniężną w zamian za materiały budowlane. Większość powracających, okolo 88 procent, wybrała dotację pieniężną. UNHCR doradzał osobom powracającym w sytuacji panującej w ich gminach miejsca docelowego, zwłaszcza gdy były one niebezpieczne lub niedostępne. We współpracy z innymi komponentami UNTAC,

agencjami ONZ i organizacjami pozarządowymi UNHCR ustanowił ogólnokrajowy mechanizm monitorowania stanu osób powracających. Wdrożono również projekty o szybkim oddziaływaniu, aby pomóc społecznościom w absorpcji osób powracających. Obejmowały one naprawę dróg i mostów, rozminowywanie, rozwój rolnictwa, kopanie studni i stawów wodnych oraz poprawę i budowę obiektów sanitarnych, zdrowotnych i edukacyjnych. Wszystkie kwalifikujące się osoby powracające miały możliwość zarejestrowania się do głosowania w miejscu docelowym wraz z miejscową ludnością lub w sześciu ośrodkach recepcyjnych. W styczniu 1993 r., gdy zbliżał się termin zakończenia okresu rejestracji wyborczej, dokonano specjalnego porozumienia między repatriacją UNTAC a komponentem wyborczym, aby umożliwić rejestrację pozostałej kwalifikującej się ludności w obozach przygranicznych, przez co byli oni tymczasowo internowani w Tajlandii i przyjmowani ich karty rejestracyjne po powrocie do Kambodży.

Odbudowa

Faza odbudowy trwała od podpisania porozumień paryskich i ustanowienia UNTAC do utworzenia nowego rządu Kambodży po wolnych i uczciwych wyborach. Komponent rehabilitacyjny UNTAC koncentrował się na bezpieczeństwie żywnościowym, zdrowiu, mieszkalnictwie, szkoleniu, edukacji, sieci transportowej i odbudowie podstawowej infrastruktury Kambodży, w tym usług użyteczności publicznej. Dyrektor komponentu, mianowany przez Sekretarza Generalnego i podlegający Specjalnemu Przedstawicielowi, zapewniał efektywną koordynację działań resocjalizacyjnych oraz dokonywał bieżącej oceny potrzeb. Wkrótce po utworzeniu UNTAC w Kambodży powołano techniczny komitet doradczy SNC pod przewodnictwem Dyrektora ds. Rehabilitacji UNTAC w celu ułatwienia zatwierdzania projektów przez strony kambodżańskie. Ponadto dyrektor miał obowiązki związane z pozyskiwaniem środków z darowizn.

W dniu 23 lipca 1992 r. SNC ustanowiła techniczny komitet doradczy w celu dokonania przeglądu i oceny istniejących ustaleń umownych dotyczących eksploatacji zasobów naturalnych, takich jak zapasy drewna i kopalnie klejnotów. Na zalecenie komitetu SNC w dniu 22 września wprowadziło ogólnokrajowe moratorium na wywóz drzewa decyzją popartą przez Radę Bezpieczeństwa w rezolucji 792 (1992). Przestrzeganie moratorium monitorowano w ramach elementu odbudowy, w ścisłej koordynacji z obserwatorami wojskowymi UNTAC, administracją cywilną i cywilnym personelem policji rozmieszczonym na przejściach granicznych. W dniu 10 lutego 1993 r. SNC podjęła działania uzupełniające mające na celu zniechęcenie do dalszej wycinki drzew poprzez zmniejszenie ilości tarcicy, którą można wywozić z Kambodży. W marcu 1993 roku SNC zatwierdziła projekt planu działania UNTAC dotyczący realizacji Deklaracji w sprawie wydobywania i eksportu minerałów i kamieni szlachetnych z Kambodży. Deklaracja wprowadziła moratorium na komercyjne wydobywanie surowców mineralnych na lądzie i na morzu oraz na eksport minerałów i klejnotów z Kambodży z dniem 28 lutego 1993 r. Również w 1993 r. SNC zatwierdziła propozycję złożoną przez UNTAC we współpracy z ONZ ds. Edukacji, Organizacja Naukowo-Kulturalna na rzecz ustanowienia Narodowego Urzędu Ochrony Dziedzictwa Kambodży w celu koordynowania wysiłków mających na celu ochronę i administrowanie materialnym dziedzictwem kulturowym Kambodży.

Sekretarz Generalny poinformował, że z prawie 880 milionów dolarów obiecanych na Konferencji Ministerialnej w sprawie Rehabilitacji i Odbudowy Kambodży w Tokio, rzeczywisty poziom wydatków na początku 1993 roku wyniósł nie więcej niż 95 milionów dolarów. Co więcej, brak funduszy dla niektórych konkretnych sektorów, w tym szkoleń i utrzymania podstawowych usług socjalnych, również wzbudził obawy, że te braki mogą zagrozić całociowemu wysiłkom na rzecz rehabilitacji. Te niepokojące kwestie zostały omówione na spotkaniu darczyńców w Phnom Penh w dniu 25 lutego 1993 r. Uczestnicy uznali potrzebę szybkiej wypłaty zobowiązań podjętych w Tokio. Dokonali przeglądu pojawiających się priorytetowych potrzeb i uzgodnili, że należy poczynić przygotowania do spotkań Międzynarodowego Komitetu Odbudowy Kambodży po wyborach. Do połowy sierpnia 1993 r. wypłacono około 200 milionów dolarów. Posiedzenie

Komitetu odbyło się w Paryżu w dniach 8 i 9 września 1993 r., na którym złożono nowe zobowiązania w wysokości 120 mln USD.

Pod koniec okresu przejściowego komponent rehabilitacyjny skoncentrował się na wdrażaniu projektów odbudowy na małą skalę, które przyniosły szybkie rezultaty. Projekty te obejmowały naprawę i konserwację obiektów użyteczności publicznej oraz placówek oświatowo-zdrowotnych. Większość projektów była bardzo pracochłonna, tworząc w ten sposób miejsca pracy. Reakcja donatorów na inicjatywę komponentu dotyczącą realizacji tych projektów była po przeprowadzeniu wyborów stosunkowo pozytywna.

Działania informacyjne/edukacyjne

Po dwóch dekadach walk i izolacji wielu Kambodżan było mało świadomych wysiłków społeczności międzynarodowej na rzecz pomocy ich krajowi. Wielu było sceptycznie nastawionych do zastosowania w Kambodży podstawowych koncepcji praw człowieka, w tym wolnych i uczciwych wyborów oraz wielopartyjnej kampanii politycznej. Przepływ informacji między UNTAC a mieszkańcami Kambodży uznano zatem za niezbędny dla funkcjonowania UNTAC. Ustalenia w tym zakresie były kolejnym bezprecedensowym aspektem UNTAC.

Wydział Informacji/Edukacji UNTAC był odpowiedzialny za tworzenie materiałów informacyjnych w języku khmerskim i rozpowszechnianie ich wśród ludności Kambodży. Opublikowała wytyczne dla mediów mające na celu zniesienie ograniczeń prawnych i zachęcenie do działania wolnej i odpowiedzialnej prasy oraz założyła Kambodżańskie Stowarzyszenie Mediów wszystkich dziennikarzy kambodżańskich. Kontynuował starania o sprawowanie kontroli nad strukturami administracyjnymi zajmującymi się informacją. Specjalny Przedstawiciel wydał dyrektywę w sprawie sprawiedliwego dostępu do mediów podczas kampanii wyborczej, a UNTAC udostępnił 20 partiom politycznym biorącym udział w wyborach własne zaplecze telewizyjne/wideo, radio i inne urządzenia informacyjne.

UNTAC miał własną stację radiową. W dniu 9 listopada 1992 roku stacja rozpoczęła nadawanie z nadajnika opartego na Phnom Penh wypożyczonego przez SOC do wyłącznego użytku UNTAC. Do kwietnia 1993 r. stacje przekaźnikowe przekazały komunikat UNTAC do wszystkich części kraju, a na początku maja program rozszerzył się do 15 godzin dziennie. Ponadto, zgodnie z ustaleniami zawartymi z tajlandzkim Ministerstwem Spraw Zagranicznych i Głosem Ameryki (VOA), materiały UNTAC były transmitowane przez nadajnik VOA w Tajlandii w godzinach największej oglądalności dwa razy dziennie. Audycje koncentrowały się na informacjach dotyczących procesu wyborczego, praw człowieka i innych aspektów mandatu UNTAC. Podczas kampanii wyborczej szczególny nacisk położono na tajność głosowania. Zgodnie z dyrektywą Specjalnego Przedstawiciela w sprawie sprawiedliwego dostępu do mediów podczas kampanii wyborczej, Radio UNTAC oferowało cotygodniowe odcinki każdej partii politycznej w celu nadawania materiałów politycznych i przyznało prawo do odpowiedzi partii politycznej, kandydatowi lub urzędnikowi w przypadku nieuczciwego ataku lub przeinaczenia publicznych oświadczeń.

UNTAC wyprodukował także różne filmy wideo, plakaty, ulotki informacyjne, ulotki, banery, billboardy i reklamy do publicznego wyświetlania, aby zilustrować pracę UNTAC i poinformować Kambodżan o wydarzeniach związanych z procesem wyborczym i zachęcić ich do pełnego w nim udziału. Działania podczas kampanii obejmowały rozpowszechnianie informacji na różnych platformach partii politycznych, budowanie zaufania do tajności głosowania oraz instruowanie wyborców w zakresie procedur głosowania. Filmy informacyjne, w tym dyskusje przy okrągłym stole z udziałem przedstawicieli 20 partii politycznych biorących udział w wyborach, były pokazywane w Phnom Penh i rozpowszechniane w całym kraju. Tłumaczenia i analizy radia w języku khmerskim oraz wydruki wszystkich czterech stron kambodżańskich sygnatariuszy

porozumień paryskich zostały przekazane Specjalnemu Przedstawicielowi i wszystkim komponentom UNTAC. Funkcjonariusze ds. informacji przeprowadzali regularne badania opinii wśród Kambodżan, aby ocenić wpływ programu informacyjnego UNTAC i monitorować stosunek ludzi do UNTAC i realizacji procesu pokojowego.

EPILOG

W rezolucji 880 (1993) z dnia 4 listopada 1993 r. Rada Bezpieczeństwa odnotowała z wielką satysfakcją, że wraz z zakończeniem misji UNTAC, celem porozumień paryskich jest przywrócenie narodowi kambodżańskiemu i jego demokratycznie wybranym przywódcom ich podstawowej odpowiedzialności za pokój, stabilność, pojednanie narodowe i odbudowa zostały spełnione. Rada złożyła hołd pracy UNTAC, której sukces był wielkim osiągnięciem Organizacji Narodów Zjednoczonych. Sekretarz Generalny wyraził przekonanie, że społeczność międzynarodowa może być usatysfakcjonowana faktem, że pomimo poważnych trudności UNTAC zdołało zrealizować swoje główne zadanie przeprowadzenia wolnych i uczciwych wyborów w Kambodży oraz położyć solidne podstawy dla ludności Kambodży do zbudowania stabilna i spokojna przyszłość.

Źródło: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/untac.htm>

Medal Organizacji Narodów Zjednoczonych: Tymczasowa Władza ONZ w Kambodży (UNTAC)

Wstążka:

zielona z ciemnoniebieskim,
niebieskim, czerwonym,
białym, czerwonym,
niebieskim i
ciemnoniebieskim paskiem
centralnym.

Rozpoczęcie misji:
luty 1992 r.

Misja zakończona:
15 listopada 1993 r.

Odznaczony:
za służbę dla misji,
nadzorowanie przejścia do
rządów demokratycznych
w Kambodży. Medal ten
przysługuje również
członkom Wojskowego
Zespołu Łącznikowego ONZ
(aktywnego przez 6
miesiące po zakończeniu
Misji).

